

MAGYAR TESTNEVELÉSI
ÉS SPORTTUDOMÁNYI
EGYETEM
BUDAPEST

Sportági Intézet

Torna, RG, Tánc és Aerobik Tanszék

Kiskunhalasi Tornasport Története

Témavezető:

Draskóczy Imre

Torna, RG, Tánc és Aerobik Tanszék

Mestertanár

Készítette:

Suba Viktória

Testnevelő tanár

MA

2024.

Budapest

TARTALOM

Köszönetnyilvánítás	3
1. Bevezetés	4
1.1. Témaválasztás indoklása	4
1.2. A dolgozat felépítése	5
1.3. Célkitűzés	6
2. Szakirodalmi áttekintés	7
2.1. A torna kialakulása, fejlődése	7
2.1.1. A torna gyökerei	7
2.1.2. A nemzetközi torna szerveződése, kialakulása	7
2.1.3. A magyarországi torna kialakulása, fejlődése	8
2.2. A kiskunhalasi torna	9
2.2.1. Kezdetei	9
2.2.2. A kiskunhalasi torna a két világháború között	10
2.2.3. A II. világháborút követő időszak	12
2.2.4. Torna Kiskunhalason 1963-tól 1971-ig	13
2.2.5. Kiskunhalas a MÁV MTE sportiskolájának megalakulásától ...	16
2.2.6. Rendszerváltás után a halasi torna	22
2.2.7. Napjainkban	24
3. Hipotézisek	27
4. Módszerek	27
5. Interjúk	28
5.1. Dr. Magyar Zoltán	28
5.2. Lekrinszki Zoltán	31
5.3. Hegyes Csaba	37
5.4. Tóth István	40
5.5. Csillag István	48
5.6. Kovács Attila	54
6. Eredmények, következtetések	60
7. Összefoglaló	60
8. Irodalomjegyzék	61
9. Ábrajegyzék	63

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretnék köszönetet mondani Draskóczy Imrének, a témavezetőmnek, aki az első óránk alkalmával támogatóan állt hozzám és pozitívan nyilatkozott a kiskunhalasi tornáról. Ezen órák egyikén került szóba, hogy szívesen írnám a halasi tornáról a diplomamunkámat. Köszönöm, hogy érdemesnek tartotta ezt a témát feldolgozni és segítségével ez ilyen formában tudott megvalósulni.

Köszönettel tartozom Tóth Istvánnak korábbi edzőmnek, jelenlegi kollégámnak, aki segítségemre volt a szakirodalmak felkutatásában és az ő kapcsolatainak köszönhetően juthattam el a régi tornászokhoz.

Köszönöm Dr. Magyar Zoltánnak, hogy a rendelkezésemre állt és gondolataival emelte a dolgozatom színvonalát.

Köszönet a volt tornászoknak, edzőknek, akik segítségemre voltak és megosztották velem emlékeiket, sikeres eredményeiket. Ők név szerint: Lekrinszki Zoltán, Hegyes Csaba, Csillag István és Kovács Attila.

Végül, de nem utolsósorban szeretném megköszönni a Kiskunhalasi Fazekas Mihály Általános Iskola vezetésének, hogy támogatták a tanulmányaimat és lehetőséget biztosítanak számomra, hogy a tornával foglalkozzak. Név szerint: Kárász Péter igazgató, Feketéné Pósz Anett igazgatóhelyettes és Tihanyiné Gerencsér Ágnes igazgatóhelyettes.

Illetve hálásan köszönöm Tóth Péternek néhai edzőmnek, aki elindított a pedagóguspályán és az ő biztatására választott az edzői és tanári hivatást.

1. BEVEZETÉS

1.1. Témaválasztás indoklása

2008 tavaszán léptem be először az akkor még Fazekas Gábor Utcai Általános Iskola csarnokába. Egy csillogó szemű kislány, akit elvarázsolt a szivacs gödör, a rugós talaj és az egész tornacsarnok hangulata.

Nem sorolnám magam a kiemelkedően tehetséges sportolók közé, de mindig bennem volt, a „csak azért is” érzés. Két év után kerültem át a fitness egyesület versenyzői csoportjába, ahol éveken át sereghajtó voltam a III. osztályú versenyeken, de ennek ellenére mindig örömmel és lelkesedéssel jártam az edzésekre. Hiszen élveztem a társaságot, szerettem ebben a közegben mozogni.

Azonban kb. 14-15 éves koromban, amikor a legtöbben kilépnek a sportból, akkor kezdtem el tudatosan megközelíteni a fitneszt és jöttem rá arra, hogy több befektetett munkával eredményesebb is lehetek, ekkoriban születtek a legjobb eredményeim (országos bajnoki címek, nemzetközi versenyeredmények)

Nyáron az edzőtáborok milliója, ahol a fitnessesek és a tornászok együtt táboroztak alapozta meg bennem azt az érzést, hogy ezt én nem szeretném abbahagyni. Ekkoriban már az edzőm Tóth Péter többször is említette, hogy a pedagógus pálya nekem való lenne, mert van érzékem hozzá. Többször bízta rám a táborban a kisebbek felügyeletét, kíséretét, majd felkért, hogy a kezdő csoportban dolgozó edzők számára nyújtsak segítséget és kapcsolódjak be az egyesület szakmai munkájába. Ennek okán nem is volt kérdés számomra, hogy a továbbtanulási szándékaim a sporthoz köthetők legyenek. Így esett a választásom a tanító szakra, mindeképpen testnevelés műveltségterülettel. A Tanítóképző elvégzése mellett beiratkoztam Csoportos Fitness Instruktorképzésre és gyógymasszázst is szereztem, valamint aktívan edzősködtem és bírói képesítést szereztem Fit Kid sportágban. Ekkor már világossá vált számomra, hogy a sport az én kizárólagos irányom, így iratkoztam be a Testnevelési Egyetem testnevelő tanári mesterképzésére, miközben elkezdtem tanítani a most már Kiskunhalasi Fazekas Mihály Általános Iskola névre hallgató intézményben.

Az iskola két nagyszerű testnevelőt és edzőt veszített el 1 éven belül, akik mind az iskola és mind a kiskunhalasi torna vérkeringéséből nagyon hiányoznak a

mai napig. Az egyikük az általam már korábban említett Tóth Péter, másikuk pedig a dolgozatomban még említésre kerülő Mészáros Csaba. Mindkettőjük halála nagy veszteség, azonban úgy gondolom munkájukat úgy tudjuk igazán elismerni és azelőtt tisztelni, ha örökségüket visszük tovább és nem hagyjuk kárba veszni az általuk oly módon szeretett kiskunhalasi tornát.

2022. szeptemberében az iskola vezetősége bizalmat szavazott számomra és támogat az első pillanattól kezdve. Mindamellett, hogy támogatják tanulmányaimat lehetőséget adtak arra, hogy a női torna szakágat is újraindítsam és iskolánk fiú tanulói mellett a lányok is lehetőséget kapjanak iskolai kereteken belül a torna mozgásanyagának megismerésére és versenyeken való részvételre. Azonban, hogy az olvasó megértse miért is igyekszem kutatni a kiskunhalasi torna történetét, Paczolay Gyula a kiskunhalasi sport fellendülésében legnagyobb szerepet játszó személy gondolatait idézném, aki nem csak városi szinten, de országos és nemzetközi viszonylatban is sokat tett a tornasportért.

„A kiskunhalasi torna kezdetei a múlt homályába vesznek. Nehezíti a helyzetet, hogy annak a nyilvánvaló ténynek ellenére, hogy az elődök munkájának, eredményeinek megismerése és felhasználása milyen sokat segíthetett volna az ügy tovább folytatóinak, mind a mai napig fennálló gyakorlat az, hogy az egymást követő edzők, testnevelő tanárok sem ismerték, vagy igyekeztek elhallgatni a közvetlen elődjük munkásságát is. Mi magyarok szeretünk a nagy felfedező, vagy újító dicsfényében tetszelegni, és sokkal nehezebb azt mondani, hogy egy ügy szerény szolgálói, folytatói vagyunk.” (Paczolay, 2005. 33. o.)

Szeretnék ennek az ügynek a szerény folytatója lenni és bízom abban, hogy azok a pedagógusok és edzők összefogásával, akik aktívan tevékenykednek a kiskunhalasi tornasportban a halasi tornászvilág jövője is hasonlóan csillogó lesz, mint amilyen a múltja volt.

1.2. A dolgozat felépítése

Diplomadolgozatom készítése során elsősorban a témámhoz kötődő irodalmakat igyekeztem felkutatni. Valamint igyekeztem elhelyezni Kiskunhalast a magyarországi torna térképén térben és időben. Igyekeztem nagy hangsúlyt fektetni azoknak a szakembereknek, edzőknek és sportolóknak a bemutatására, akik sokat

tettek a kiskunhalasi tornáért, illetve kötődnek városunkhoz és a helyi tornához. Interjúk alapján és azok mentén igyekszem feltárni a módszereket, amelyek a múlt kiválóságainak eredményihez vezettek és olyan lehetőségeket próbálok felkutatni, amit a jövőben hasznomra tudok fordítani munkám során.

1.3. Célkitűzés

Célom a dolgozat megírásával, hogy egy átfogó dokumentum készüljön a halasi tornáról egészen az elejétől napjainkig, azaz 2024-ig, ezzel emlékezve az elődök nagyszerű munkájáról. Az interjúk által pedig azoknak a nagyszerű szakembereknek a szemüvegén keresztül látni ezt a gyönyörű sportágot, akiknek az életében nagy szerepet játszott a torna.

2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1. A torna kialakulása, fejlődése

2.1.1. A torna gyökerei

Ahhoz, hogy megértsük a kiskunhalasi kezdeteket fontos említést tennünk a torna kialakulásáról és a magyarországi torna idővonaláról.

„A sporttorna gyökerei bizonyos értelemben az akrobatika megjelenéséig, az ókorig vezethetők vissza. Ezt azért mondhatjuk, mert a sporttorna egyik versenyszámának, a talajgyakorlatnak az akrobatikus ugrások adják a lényegét. Az akrobatika a görög akrobatész szóból ered, mely az akrosz = magas, és a baino = menni szavak összekapcsolásából jött létre.” (Honfi-Szatmári, 2011. 11. o.)

Ebből az időszakból maradtak fent emlékek Egyiptomból síremlékről, Észak-Európából sziklarajzokról, a görögöktől Knossos palotájának egyik freskójáról, vázarajzokról és irodalmi alkotásokból. Közép-Itáliában az etruszkok szobraikkal és falfestményeken is ábrázoltak már tornamozdulatokat. Azonban a torna széles körben való elterjedése azoknak a híres görög akrobatáknak köszönhető, akik Rómába vándoroltak és ott megismertették az akrobatikát, mint látványos mozgásformát a polgárokkal. Az akrobaták további terjeszkedésével az ókor végén Anglia és Franciaország is megismerkedett a lenyűgöző edzésformával. (Honfi-Szatmári, 2011.)

A torna közönséget szórakoztató szerepe rövid időn belül nyilvánvalóvá vált, így rendszeres bemutatkozási lehetősége volt az akrobatáknak falusi búcsúkon, népi ünnepségeken, bikaviadalokon és cirkuszi játékokon egyaránt. Ezek a XVI-XVII. században induló rendezvények méltán nevezhetők a tornaversenyek előzményeinek. (Honfi-Szatmári, 2011.)

2.1.2. A nemzetközi torna szerveződése, kialakulása

„A XIX. század első felében igen megerősödött az egyesületi tornaélet Európa több országában, és ennek következtében egymás után alakultak a nemzeti tornaszövetségek (Svájc 1838, Németország 1863).” (Dr. Honfi László, 1995. 10. oldal)

A tornaünnepélyek, bemutatók kezdetén a birkózás és az atlétika versenyszámai is megjelentek a torna mellett. Azonban ebben az időben még nem pontozásos alapon dőltek el a helyezések, hanem a zsűri szubjektív megítélése alapján. Így viszont mondani sem kell, hogy nem talált széleskörben rajongókra, az értékelésből fakadó nézeteltérések miatt. (Dr. Honfi László, 1995.)

„A tornászok és a nemzeti tornaszövetségek körében egyre nőtt a figyelem, az érdeklődés egymás iránt. A nemzetközi szövetség gondolata és megszervezése a Belga Torna Szövetség akkori elnökének, ... a nevéhez köthető. Találkozott a belga, a francia, és a holland tornaszövetség vezetője, ennek eredményeként 1881. július 23-án megalakult a Nemzetközi Torna Szövetség – Federation Internationale de Gymnastique (FIG), a fenti három tagszövetséggel.

A FIG elősegítette a nemzetközi kapcsolatok kialakulását, és jelentősen segítette a tornasport fellendülését, megszabta a torna fejlődési irányát, kidolgozta az egységesebb nemzetközi szabályokat és az értékelés objektívebb módjait.” (Dr. Honfi László, 1995. 10. oldal)

1896-ban a MOTESZ (Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége) is csatlakozott a FIG-hez, ami, 1903-tól két évente, 1922-től négy évente megrendezte a Nemzetközi Főversenyeket. Ezek a versenyek voltak tulajdonképpen a világ bajnoki versenyek, itt a torna és az atlétika sportágak szerepeltek. (Dr. Honfi László, 1995.)

2.1.3. A magyarországi torna kialakulása, fejlődése

A XIX. század vége felé a magyar tornászélet egyesületekbe szerveződött és a munkájukat díztornákon és tornaünnepélyeken mutatták meg. Az első ilyen tornaünnepély 1870-ben a Nagykanizsai Torna Egylet szervezésében valósult meg, ami egyben az első országos tornaverseny is volt. A versenytorna fejlődésének köszönhetően szükség volt egy irányító szervezet létrehozására. Így alakult meg a Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége a MOTESZ, ami az első magyar sportszakszövetség volt. (Dr. Honfi László, 1995.)

2.2. A kiskunhalasi torna

2.2.1. Kezdetei

A kiskunhalasi torna legrégebbi írásos emlékét Paczolay Gyula a Kis-Kun-Halasi Helv.Hitv. Lyceum 1895-96. évi Értesítőjében találta Gaál Endre igazgató által szerkesztve. Ebből megtudjuk, hogy Roucsek József nyugalmazott katonatiszt tanította tornázni az I-VIII. évfolyamos tanulókat városunkban. (Paczolay, 2005.)

1891-től már rendeztek kerületi és országos középiskolai tornaversenyeket. A Hajrá Halas! Kiskunhalasi Sportalbumból kiderül, hogy 1897-ben Roucsek József vezetésével Kecskeméten már halasi diákok is részt vettek versenyen és eredményesen is szerepeltek rajta. Azonban ekkor még nem volt lehetősége tornateremben edzeni a sportolóknak. Viszont annál nagyobb szükség lett volna egy olyan létesítmény létrehozására, ahol télen is tudtak volna gyakorolni a tornászok. Az épület az 1899-1900-as tanévben támogatással jött létre államsegély formájában. (Paczolay, 2005.)

A Kiskunhalas Helyi Értesítőjéből és a Halas és Vidéke című újságokból megtudhatjuk, hogy Halasi Sportegylet néven 59 taggal megalakult a városi sportegyesület 1902. június 13-án. (Kiskun-Halasi Helyi Értesítője, 1902.) (Halas és Vidéke, 1902.)

A Sportegylet megalakulásától az első világháborúig folyamatosan vettek részt a tornászok országos és intézeti versenyeken egyaránt és ezeken eredményesen szerepeltek. Ahogy Paczolay Gyula idézett a Gimnázium 1913-14-es évkönyvéből a Hajrá Halas! Kiskunhalasi Sportalbumban: „a tanulók testi erősödésére, edzésére szolgáltak a tornaórák s az előtornász képző órák.” (Paczolay, 2005., 38. o.)

1. ábra: „Torna a gimnázium udvarán 1905 körül” (Paczolay, 2005. 36. o.)

2.2.2. A kiskunhalasi torna a két világháború között

Az első világháborúból hazatérve Nagy-Kálozy Sándor igyekezett az atlétika sportágat felvirágoztatni városunkban és a tornát használta fel arra, hogy sportolóinak a képességét fejlessze és kialakítsa az atlétikai alapképességeket tanítványainál. Nagy-Kálozy Sándor halála után az 1930-31-es tanévtől Varga Jenő vette át az irányítást és az ő munkásságának köszönhető, hogy 1931-ben megalakult a Kiskunhalasi Atlétika Clubon belül a tornaszakosztály. A gimnáziumban tornászcsapatot szervezett és az általa felkészített sportolók fél év munka után a Kiskunfélegyházán megrendezésre kerülő területi bajnokságon az összetett csapatbajnokságot megnyerték. Ezután számos nagy sikerű tornaünnepélyt rendeztek Kiskunhalason és vettek részt magas színvonalú versenyeken, ünnepélyeken vidéken is tornászaink. (Paczolay, 2005.)

Kiemelendő sikerek közé tartozik például az 1933-as Budapesten megrendezésre kerülő országos bajnokságokon elért halasi eredmények, amelyről a korabeli újságban így írnak:

„A KAC hölgycsapata szombaton és vasárnap Budapesten a BBTE tornatermében lebonyolításra került országos bajnokságokban mérte össze erejét a vidék legjobb csapataival és az ország többi másodosztályú együtteseivel. Ez a találkozás mindenki részére nagy meglepetést hozott. Csapatunkat mindjárt a bevonuláskor szívébe fogadta a budapesti közönség, s gyakorlatuk bemutatása után egyedül városunk csapata volt az, melyet a hatalmas közönség még egyszer látni akart. Szinte nem akartunk hinni a szemünknek és fülünknek. Fokozódott ez a siker, amikor másodszorra léptünk a terembe, hogy részt vegyünk Magyarország buzogánygyakorlat csapatbajnokságában. Ezt a sikert nem lehet lebecsülni. Minden egyes tornaszát a csapatnak csak a legnagyobb dicséret illeti meg ezért a gyönyörű teljesítményért, mert nem csak a budapesti csapatokat győzték le, hanem olyan városnak a hölgycsapatát is, akik stadionban gyakorolnak, s akiknek a munkáját a város maga segíti elő – Debrecen és Szeged – mind a kettő Magyarország két legnagyobb vidéki városa. Debreceni vezetőség mindjárt meg is hívta városukba a halasi lányokat, hogy erejüket összemérjék a debreceni hölgyekkel. Ha a tegnapi sportújságot a kezünkbe vesszük, megállapíthatjuk azt, hogy az összes magyar egyesületek közül a halasiak hozták el a legtöbb érmet, mert megnyerték Magyarország 1933. évi vidéki

csapatbajnokságát szabadgyakorlatban a Debreceni Torna Egylet és a Szegedi Torna Egylet előtt. Magyarország 1933. évi vidéki csapatbajnokságát buzogánygyakorlatban a Ferencvárosi Vasutas Sport Kör és a Budapesti Sport Egylet előtt.” (Kiskun-Halas Helyi Értesítője, 1933.)

A tény miszerint a halasi tornászok ebben az időben országos szinten is elismertek voltak mi sem bizonyítja jobban, mint a MOTESZ főtitkárának Soós Géza-nak a szavai, melyet Paczolay Gyula (2005.) idéz a Hajrá Halas! c. kiadványban:

„Kénytelen vagyok visszaélni a vendégjoggal és halasi tartózkodásom alatt nyilvánosan megdicsérni, sőt magasztalni a Kiskunhalasi AC hölgycsapatát és annak rátermett, önzetlen vezetőit. ... Meg kell, hogy ismerje őket Kiskunhalas is, amikor már az egész ország ismeri a nevüket és működésük nagyszerű eredményeit. ... hivatalosan, mint a MOTESZ főtitkára kérem fel a Kiskunhalasi AC nagytekintetű elnökségét, hogy annyi dicső sikert elért hölgycsapatukkal vegyenek részt a jövő évi tornász világbajnokságokban és az azokkal kapcsolatos nemzetközi ünnepélyen.” (Paczolay, 2005., 40. o.)

Az időszak nagyszerűségét mutatja az is, hogy Vargáné Bosnyákovich Etelka a Tornász Világbajnokságon tagja volt a magyar válogatott csapatnak. Ezt követően Varga Jenő tagja lett a Magyar Tornaszövetség szövetségi tanácsának, felesége pedig a női bizottság tagjává vált 1935-től.

Az eredményes periódus alatt még bőséges sikereket tudhat magáénak a halasi csapat, részt vettek dísztornákon, tornaünnepélyeken és megmérettetések egyaránt.

Varga Jenő után Kováts István következett az edzői szerepben, ő az atlétika sportból érkezett, azonban ennek ellenére a tornászokkal is dolgozott tovább, így biztosította, hogy ne tűnjön el a torna a halasi sporttérképről. Azonban a II. világháború következtében az edzések megszűntek amiatt, mert a tanár úr a katonai szolgálatát töltötte és ezt követően fogságba esett. (Paczolay, 2005.)

2.2.3. A II. világháborút követő időszak

A második világháborút követően minden máshoz hasonlóan a sport és a testnevelés is nehezen szerzett új lendületet. 1948-tól a Szilády Áron Gimnáziumban Vészi Gyula vette át a testnevelés tanítását. A gimnáziumban iskolai sportkör keretein belül folyt a leány és a fiú torna. A sportolók állandó résztvevői voltak a középiskolás bajnokságoknak, ahol legtöbbször a megyei szintig sikerült eljutniuk. (Paczolay, 2005.)

Ebben az időben került a torna körforgásába Paczolay Gyula. Ő maga úgy nyilatkozik a tornával való találkozásáról Kohouth Zoltánnak a Hajrá Halas! című kiadványban adott interjúban, hogy „van a gerincemben egy csaknem kétcentiméteres eltolódás; ... Egy légiriadó során történt a baj. Mi futottunk az óvóhely felé, csak hogy a találat már azelőtt érkezett, hogy odaértünk volna. Én az ijedségtől szinte fejest ugrottam a pincelejáróba, és nagyon beütöttem magam. ... lényegében nem tehettem mást, mint hogy rengeteg tornával „kezelem” a sérülést. A sok tornától erősebb, mozgékonyabb lettem, ... a gimnáziumban Vészy Gyula, nem tudva semmit az esetemről, kiválasztott a tornászok közé.” (Paczolay, 2005., 512. o.)

1955 őszén helyezték át Vészi Gyulát a kollégium élére és emiatt Paczolayék új testnevelő tanárt kaptak Horváth A. István (becenevén Pikó) személyében, azonban ő a kézilabda szerelmese volt, de ennek ellenére biztosította a lehetőséget Paczolay Gyula és Kupa Antal számára, hogy gyakoroljanak a tornateremben. Ez a sok gyakorlás meghozta az eredményét és egy alkalommal amikor a rossz idő miatt Pikó bekényszerült a terembe, akkor tapasztalta, hogy diákjai milyen szintre jutottak és ennek okán elindította őket a megyei középiskolás bajnokságon.

Ezen a bajnokságon találkozott Tulit Péterrel, aki kiskunhalasi származású tanítóként, majd testnevelőként Kiskunfélegyházán tevékenykedett és abban az időben országos szaktekintély volt, és a későbbiekben halála után is megemlékeztek róla nemzetközi emléktornával Paczolay Gyula szervezésében. (Kiskunfélegyháza Város Honlapja)

2.2.4. Torna Kiskunhalason 1963-tól 1971-ig

Paczolay Gyula 1963. szeptemberében került vissza Kiskunhalasra a tanári diplomájának megszerzését követően és ekkor kezdett el aktívan tevékenykedni a tornában, mint edző.

Ebben az időszakban, pontosan 1963-ban a Magyar Testnevelési Szövetség szervezésében jött létre a Központi Sport Iskola az olimpiai egyéni sportágakra épülően. A fiú torna szakosztály vezetésével Csányi Rajmundot bízták meg, akinek segítségére voltak Leopold József és Horváth Balázs, ők mindhárman főállású edzőként dolgoztak és a céljuk a magyar torna felvirágoztatása volt. A tornában követhető tantervek Harmath József, a TF korábbi torna tanszékének vezetője és Csányi Rajmund munkájának voltak köszönhetőek. Így jöttek létre a kiemelt egyesületekben és a megyékben az egyesületi és megyei sportiskolák. Ahhoz, hogy egy ilyen sportiskola létrejöjjön szükséges volt a megfelelő szintű szakmai munka, eddigi kiváló eredmények, valamint a tárgyi és személyi feltételek megléte. Azonban ezek a feltételek Kiskunhalason nem voltak adottak, de Paczolay Gyula a fentebb említett tanterv alapján kezdett dolgozni tornászaival. 1964. január elsején hivatalosan is elkezdődött a Kiskunhalasi MÁV MTE Torna Szakosztályában a munka. (Paczolay, 2005.)

A szakosztálynak azonban komoly problémákkal kellett szembenézniük. Ilyen volt például a megfelelő edzőterem hiánya, hiszen az egyesület megfelelő anyagi helyzet hiányának okán ezt rövid ideig tudta csak fizetni. A sportolók emellett küzdöttek a felszerelési hiánnyal is, egy-egy versenyre volt, hogy kölcsön felszerelésben jutottak el. Azonban a tornászok és edzőik kitartása és lelkesedése nem hagyott alább a körülmények miatt és ennek ellenére tudtak sikereket elérni. (Tóth, 1990.)

1965-ben már látszott a munka eredménye, hiszen Lajkó Tibornak sikerült az Országos Vidék Bajnokságon korláton 3. helyezést elérni. A gyors sikerek meg is hozták a népszerűségét a tornának Kiskunhalason. 1965-ben még egy kiváló teljesítménnyel büszkélkedhettek a halasiak, hiszen az országos serdülő csapatbajnokságon 6. helyezést értek el. 1966-ban jöttek az újabb sikerek. Országos szinten is felkeltették magukra a figyelmet a kiskunhalasi tornászok, ezt mutatja az is, hogy az FTC invitálta őket egy meghívásos versenyre. Ahol kíváncsi tekintet kísérték a

versenyt, hiszen a nagyhagyományokkal rendelkező fővárosi FTC csapatához képest a MÁV MTE egy kisvárosi fiatal szakosztály volt. Ezen a versenyen Mamlecz Lászlónak sikerült összetettben győzedelmeskednie. (Tóth, 1990.)

Tóth István (1990) így ír a további 1966-os eredményekről szakdolgozatában:

„Szép sikereket értek el sportolóink Veszprémben az első alkalommal kiírt Bakony Kupán. A Mészáros, Réz, Lajkó, Mórágyni, Varga összetételű csoport szoros küzdelemben az első helyen végzett. Szegeden rendezték az országos kiválasztó versenysorozat dél-magyarországi döntőjét. Az itt továbbjutott 16 versenyzőből 9 a MÁV MTE sportolója volt.” (Tóth, 1990., 4. o.)

Ebben az évben további nagy sikernek mondható az is, hogy öt kiskunhalasi tornász került be az országos keretbe. A 17 éves korosztályból Mórágyni Tibor, Lajkó Tibor, a 16 évesek csoportjából Mamlecz László, valamint a 15 évesek közül Fekete Gyula és Daróczi Pál. Az elért helyezések és az eredményes munka alapján a MÁV MTE tornaszakosztály országos szinten a harmadik legjobb nevelő szakosztállynak járó oklevelet kapta jutalmul az Országos Torna Szövetségtől. (Tóth, 1990.)

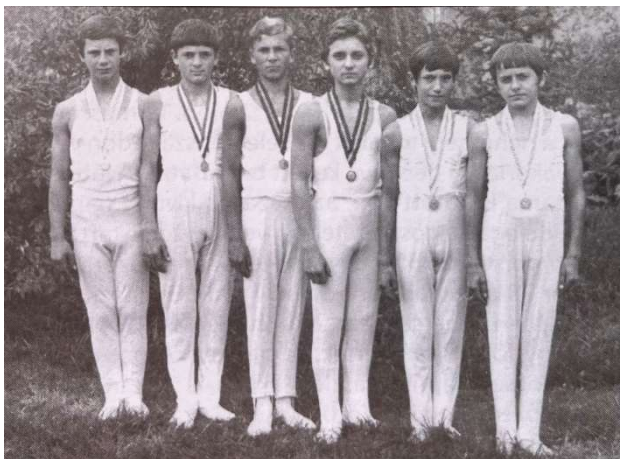
Annak érdekében, hogy minél népszerűbbé váljon a torna több bemutatón is részt vettek a tornászok.

1967-ben is jutott siker bőven a halasiaknak. Harmadik helyezést ért el a szakosztály „A” csapata és hatodik helyezett lett a „B” csapat az országos serdülő II. osztályú egyéni és csapatbajnokságon. Egyéniben azonban még nagyobb sikerek születtek, hiszen Juhász László megnyerte az egyéni bajnokságot. Ugyanebben az évben Lichtenberg Tibor és Takács József ifjú versenyzők válogatott kerettagok lettek. A serdülő I. osztályban pedig a MÁV MTE sportolói az országos vidéki bajnokságon ötödikek, az országos bajnokságon pedig kilencedikek lettek. Ebben a csapatban Sallai István, Paprika Imre, Reznák Mihály, Takács József, Lichtenberg Tibor és Lekrinszki Zoltán tornáztak. (Tóth, 1990)

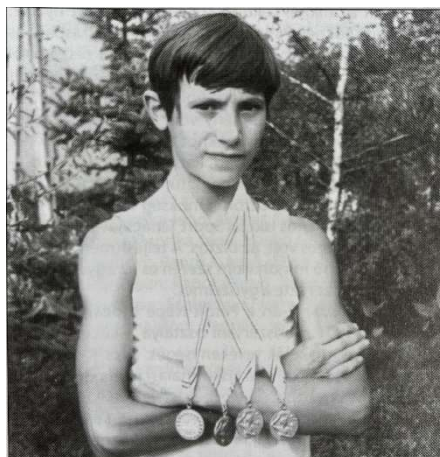
Az ezt követő években a szakosztály további gyönyörű eredményeket ért el annak ellenére, hogy továbbra is anyagi nehézségekkel kellett küzdeniük. Ezek voltak a teljesség igénye nélkül az állandó teremgondok, a támogatók hiánya, a megfelelő felszerelések finanszírozása.

A kiváló eredmények jöttek továbbra is, azonban további problémaként felmerül az edzői létszám problémája is. Hiszen a fővárosi és nagyobb vidéki

kluboknál ebben az időben 1-1 főállású edző munkáját 3-4 másodállású edző segítette, Kiskunhalason azonban ezt Paczolay Gyula végezte egy személyben. A '70-es évek elején tovább folytatódott a sikeres versenyzők felemelkedése, többek között ekkor figyeltek fel Paprika Jenőre is, aki már az első versenyeinek egyikén országos vidéki bajnokságot nyert és első lett minden szeren. Emellett a Szilády Gimnázium csapata érte el a kiemelkedőbbnél kiemelkedőbb sikereiket is. A gimnázium csapatának tagjai voltak: Ferró László, Hetényi Péter, Geszler Tibor, Paprika László, Mózer Ferenc, Takács József, Reznák Mihály, Mészáros Imre, Lekrinszki Zoltán. Ők voltak azok, akik különböző összeállításban sorra érték el a korosztály sikereit. Az 1971 évi év végi értékelése során megtorpanásról beszélt a tornaszakosztály vezetősége, aminek oka továbbra is a tornateremmel kapcsolatos problémák voltak. Alig voltak edzések, a kiskunfélegyházi tornaszakosztály támogatása által tudott a halasi torna átvészelné. A halasi tornászok átjártak Félegyházára edzeni. A pénzügyi helyzet súlyosságát mutatja az, hogy előfordult olyan is, amikor a felnőtt csapat továbbjutott az országos döntőbe első helyről, az országos döntőre már nem tudtak elmenni az anyagiak hiányának okán. Az 1971-es évben eredményei alapján a legkiemelkedőbb tornásza a szakosztálynak Paprika Jenő volt, aki a legfiatalabb korosztályt képviselte. (Tóth, 1990.)

2. ábra: „Az eddigi legeredményesebb úttörő olimpiai csapat”
(Paczolay, 2005. 65. o.)

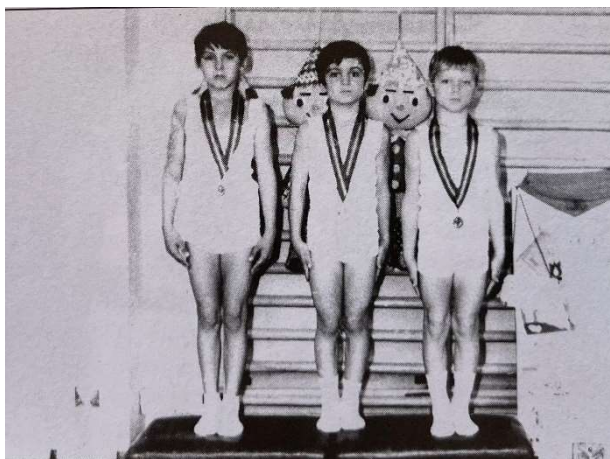
3. ábra: „Paprika Jenő az úttörő olimpia abszolút győztese”
(Paczolay, 2005. 65. o.)

2.2.5. Kiskunhalas a MÁV MTE sportiskolájának megalakulásától a rendszer-váltásig

Ebben az időben a kiskunhalasi MÁV MTE tornaszakosztályát tartották a legjobb vidéki szakosztálynak sokan a tornában járta szakemberek közül. Azonban, hogy fennmaradjon a halasi tornasport szükség volt megfelelő tornateremre. Valamint az egyértelmű volt, hogy a testnevelés tagozatos sportiskolákkal nehéz lépést tartani. Így az 1972-es év egy csodás új fejezetet nyitott a kiskunhalasi torna életében. Létrejött Kiskunhalason az ország 16. sportiskolája. Négy edző foglalkoztatása mellett kezdődött az utánpótlás nevelés biztosítása. Ez az intézmény, amely akkor a Fazekas Gábor Utcai Általános Iskola nevet viselte 1972-től fogadta a tanulókat és az iskolával egyidőben felépült egy tornaterem, amely a kis mérete ellenére tudta enyhíteni bizonyos mértékben a tornaszakosztály problémáit. Az iskola céljának a magasszintű tornászképzés mellett a gyerekek egészséges testi fejlődésének az elősegítését is kitűzte. Ebből a sportiskolai oktatásból kerültek ki többek között: Hegyes Csaba, Mészáros Csaba és Tóth Péter is, akik korosztályuk kiemelkedő tornászaivá váltak. A versenyzők számának növekedésével az edzések lehetősége szűkölt, mert nem volt elég tornaszer, felszerelés. Emiatt a kiemelkedő versenyzőknek volt, hogy fel kellett járni Budapestre a megfelelő körülmények végett. Az edzések helyszínének problémája következtében az iskola kezdeményezésére 1981-ben megkezdődött annak a tornateremnek az építése, ami napjainkban is otthont ad a tornaedzéseknek. Az új létesítmény építése 1986-ra fejeződött be. A terem tágas, jól

felszerelt és még szivacs gödörrel is rendelkezik, a sportiskola kiváló eredményeihez méltó. (Tóth, 1990.)

1972-től kezdve a középiskolások nagy sikerei mellett az általános iskolás korosztály is nagyobb számban becsatlakozott a torna körforgásába és olyan ifjú tehetségek tűntek fel, mint Mészáros Csaba például, de ebben az időszakban érték el továbbra is nagyszerű eredményeiket Takács József, Paprika László és Paprika Jenő is. A Kisdobos Olimpián már az első években megmutatkozott, hogy számolni kell a Fazekasos diákokkal. 1974-ben a Kovács Attila, Mészáros Csaba, Horváth Kálmán alkotta „A” csapat meg is nyerte a versenyt, míg a „B” csapat is szépen szerepelt, ők a harmadik helyet szerezték meg.

4. ábra: „A Fazekas Gábor Iskola csapata”
(Paczolay, 2005. 69. o.)

1974-ben került sor a Mezőgazdasági Szakközépiskola tornacsarnokának felavatására, ahol Magyar Zoltán bemutatója kápráztatott el szép számú közönséget. A bemutatót követően újabb fellendülés következett. Valamint ezévben került első alkalommal megrendezésre a Tulit Péter Nemzetközi Emlékverseny. Az emlékverseny európai jelentőségű tornamozgalmat jelentett az utánpótlás számára. A versenyre 14 európai országból érkeztek tornászok és emellett a tengerentúlról is voltak versenyzők. A versenyrendszer felépítésének köszönhetően a résztvevőknek lehetőségük nyílt eljutni a kezdő szinttől egészen nemzetközi élvonalig. Például a svédek és az olaszok is ennek köszönhetik, hogy eljutottak a nemzetközi élvonalba. Az emlékverseny résztvevői között voltak például Borkai Zsolt és Guczoghy György is. (Tóth, 1990.)

1975-ben Magyar Zoltán ismét bemutatót tartott Kiskunhalason Sivadó Jánossal és Borbély Józseffel, őket Vigh László mesteredző kísérte. A magas színvonalú bemutató mellett számot adtak tudásukról a Fazekas Gábor Utcai Általános Iskola testnevelés-tagozatos diákjai is. (Tóth, 1990.)

A MÁV MTE megszűnése után a Kiskunhalasi Atlétikai Club alá került a tornaszakosztály. A felnőtt korosztályban azonban edzéslehetőség hiánya mutatkozott és ennek köszönhető az is, hogy Paprika Jenő átigazolt Dunaújvárosba, hogy tovább tudjon fejlődni.

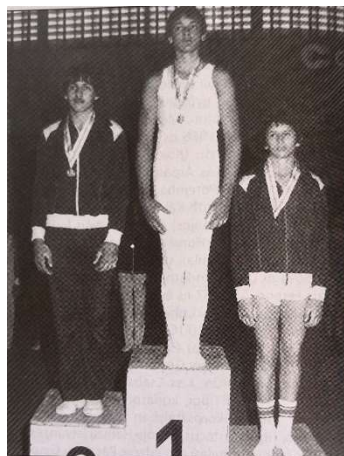
A fiatalok azonban sorra érték el a további sikereket (Kovács Attila, Mészáros Csaba, Báthori Gábor, Bozár Ferenc, Horváth Kálmán, Francia Ferenc, Pataki Miklós, Tóth István) Paczolay Gyula és Lekrinszki Zoltán edzők kezei között.

Az előbb felsorolt tornászokhoz csatlakoztak még Ócsai Attila, Kis Csaba, Papp Sándor, Monda Sándor, Vincze István, Csillag István. Illetve a fiatalabb korosztályhoz tartoztak még Evetovics Tamás és Hegyes Csaba. Az ő eredményeik hatására tovább nőtt Kiskunhalason a sport iránti érdeklődés és a városi sportegyesületek egy egyesületté váltak, aminek az új neve Kiskunhalasi AC-MEDOSZ lett. 1978-as évben figyeltek fel igazán Hegyes Csabára, aki kitartásának és szorgalmának köszönhetően emelkedett ki társai közül. Az 1979-es és 1980-as évben csúcsodott a halasi tornászok munkája és '79-ben 96, míg '80-ban 10 olimpiai pontot ért el a kiskunhalasi tornaszakosztály. Ekkor a tornászok létszáma is kimagaslóan sok volt, egy-egy versenyre a csapatba kerülésért háziversenyt kellett rendezni. Ezeknek az eredményeknek köszönhetően jutottak el a halasi tornászok Svédországba is. A tornászok nagyságát mutatja, hogy a Tulit Péter vándorserleget megnyerte Mészáros Csaba a legeredményesebb belföldi versenyző, valamint Mészáros Csaba, Horváth Kálmán, Kovács Attila, Báthori Gábor is megszerezte az ifjúsági aranyjelvényes tornász címet és ezáltal az ifjúsági válogatott kerettagjaivá váltak. Mészáros Csaba emellett az 1980-as évben az „Év Úttörő Sportolója” lett és a Torna Szövetség Guiczoghy György és Hegedűs Zoltán mellett Mészáros Csabának biztosított lehetőséget, hogy induljon a II. Ifjúsági Tornász Európa Bajnokságon. Ezt követően az Ifjúsági és Serdülő Válogatott keretbe bekerült Hegyes Csaba, Evetovics Tamás és Csillag István is, majd 1981-ben Kovács Attila is bejutott az Ifjúsági Válogatottba Mészáros Csabával. Az 1971-es születésű tornászok között is megjelent

néhány tehetséges fiatal, név szerint Tomicskó Gábor, Fekete Szabolcs, Ábrahám Róbert és Tóth Péter, ők Komlós László edző felkészítése mellett dolgoztak szorgalmasan. (Tóth,1990.)

5. ábra: „Fazekas iskola Kisdobos Olimpia 2. helyezett csapata”
(Paczolay, 2005. 77. o.)

6. ábra: „Kovács Attila, Borkai Zsolt, Báthory Gábor
a magyar serdülő bajnokságon, 1978”
(Paczolay, 2005. 78. o.)

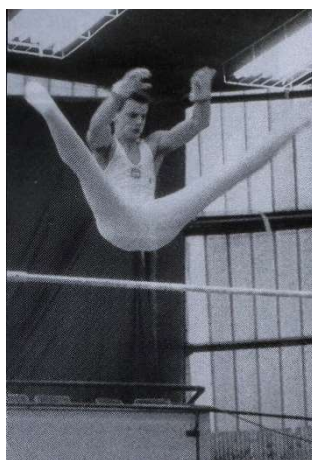
7. ábra: „Mészáros Csaba az ifjúsági válogatott tagja,
a Tulit Péter vándorserleg védője”
(Paczolay, 2005. 81. o.)

8. ábra: „A magyar ifjúsági válogatott (Mészáros Csaba, Szihalmi László,
Borkai Zsolt, Vágány András, Altorjai Sándor; Guczoghy György, Kranz Imre)
előtt Kisteleki Antal edző és Hamza István vezetőedző guggol.”
(Karácsony, 2010. 125. o.)

1982-ben Mészáros Csaba súlyosan megsérült és éveken keresztül fájdalomcsillapítókkal versenyzett, ez azonban odáig fajult, hogy az utolsó versenyén, ami Koreában az IBV volt, erős fájdalomcsillapító injekciókkal vett részt, azonban miután hazajöttek erről a versenyről be kellett fejeznie a tornász pályafutását. Ez a sajnálatos esemény viszont oda vezetett, hogy a tornászok csapategysége megbomlani látszott és Horváth Kálmán, illetve Kovács Attila is kikerültek az ifjúsági válogatott keretéből.

Innentől nagyobb figyelem jutott a fiatalabbakra, akik közül Hegyes Csaba, Tóth Péter és Csillag István hoztak szép eredményeket. '83-ban Mészáros Csaba a kezét kímélve akrobatika versenyen indult, ahol magyar bajnoki címet szerzett. Hegyes Csaba magas szintű szerepléseinek köszönhetően egyre több nemzetközi versenyen vett részt és képviselte ott hazánkat és az ő hármasuk maradt szinte kizárólagosan. Komlós László a fiúk felkészítője azonban konfliktus miatt kiszállt a klub életéből. Paczolay Gyula nemzetközi versenybíróként egyre többet volt távol a csapattól. Hegyes Csaba felkészítője Donáth Ferenc és Csillag István lett, emellett pedig az utánpótlás nevelését is Csillag István látta el. (Tóth, 1990.)

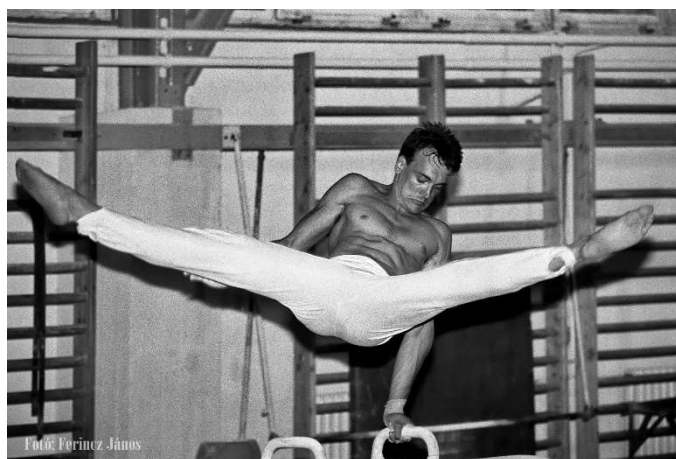

9. ábra: „Az újdonsült Európa-bajnok Hegyes Csaba
– Paczolay Gyula és Lekrinszki Zoltán tanítványa – kedvenc szerén.
... Hegyes Csaba első aranyérmes versenyzője a kiskunhalasi tornasportnak,
a magyar utánpótlás egyik legerősebb bázisának.
... Ennek a tornaklubnak volt korábban első számú reprezentánsa
Mészáros Csaba”
(Karácsony, 2010. 150. o.)

Ebben az időszakban járt nálunk az 1988-as Olimpiára készülő keret és Bordán Dezső vezetésével két hetet nálunk edzőtáboroztak. (Paczolay, 2005.)

*10. ábra: Az 1988-as tornászválogatott Kiskunhalason edzőtáborozott
Bordán Dezső vezetésével
(Fotó: Ferincz János)*

*11. ábra: Borkai Zsolt Kiskunhalason
(Fotó: Ferincz János)*

2.2.6. Rendszerváltás után a halasi torna

1991-ben a halasi tornaszakosztály kilépett a városi egyesületből, anyagi okok miatt, ennek eredményeként a Kiskunhalasi Torna Club megnőtt támogatottságra számíthatott. Az utánpótlás nevelését Tóth István, Tóth Péter és Csillag István látták el és értek el velük jó eredményeket a diákversenyeken és szövetségi versenyeken egyaránt, azonban Hegyes Csaba eredményei voltak még ekkor is meghatározóak a klub számára, mellette többek között Juhász Zoltán, Szlovák Tamás,

Kovács Tamás, Kiss Tibor, Kollár Gábor, Miskolczi Richárd, Réz István, Zseni Zsigmond, Gazdag Zoltán, Antal István, Lakó László, Molnár László, Gáspár Tamás, Zseni Zsolt, Péter Tamás, Mamlecz Zsolt, Takács Zsigmond jelentették az utánpótlást és jártak versenyekre. Közülük: Zseni Zsigmond, kapott meghívást az ifjúsági válogatottba és Gazdag Zoltán volt ifjúsági válogatott kerettag.

1992-ben a rendszerváltást követően Paczolay Gyula kivált a kiskunhalasi sportvezetésből és ezzel egy időben 1992-től 1996-ig a Szövetségen belül a férfi torna szakágvezetőjévé vált. Ugyanebben az évben történt, hogy Hegyes Csaba nem került be az Olimpiára utazó keretbe és ez jelentette azt, hogy meghozott egy olyan döntést, miszerint befejezi a tornát. Ezután Paczolay igyekezett levonni a következményeket és megtervezni a folytatást, mert az utánpótlás helyzete elmaradott volt ekkor. Ezzel egy időben történt az is, hogy Paczolay Gyulára nem volt szükség nemzetközi pontozóbíróként a továbbiakban. 1993-ban a túlfeszített tempó tüdőgyulladást és szívbillentyű műtétet is eredményezett Paczolay Gyulánál. Azonban még a kórházból is folytatta a munkát és szervezte az Olajbányász Kupát és a Tulit Péter Emlékversenyt. Eközben Tóth Péter vezetőedző mellett Tóth István és Petelei Csaba dolgoztak a gyerekekkel, de nekik az volt a fő feladatuk, céljuk, hogy visszahozzák a halasi tornát a felszínre.

1994-ben Paczolay Gyula a betegállománya alatt újraindította Új Magyar Torna Híradó néven a MOTESZ hivatalos lapját, ami két éven keresztül meg is jelent, de ezt követően anyagi okokból megszűnt.

Ebben az időszakban a halasi tornászok a Serdülő II. osztályig jutottak, valamint a Gyermek I. osztályban volt csapata a halasi klubnak.

1994-ben a 20. Tulit Péter Nemzetközi Diák Tornász Emlékversenyen jelentette be Forgács Róbert, hogy a FIG és az UEG versenynaptárába bekerült a verseny Tulit Péter Cup elnevezéssel korosztályos világbajnokságként. Azonban ezen a versenyen fordult elő először az, hogy semelyik korosztályban sem született magyar bajnok. A jubileumi versenyen a magyar válogatott tagjai tartottak bemutatót lovon. A bemutatón Csollány Szilveszter, Supola Zoltán, Fajkus Csaba, Pánczél Miklós és Élő Róbert Liszt Ferenc Magyar Rapszodiájára tornáztak egyszerre, ezt pedig Borkai Zsolt és Guczoghy György lovas párbaja követte, ők mindezt öltönyben és utcai ruhában tették. (Paczolay, 2005.)

2.2.7. Napjainkban

A '90-es éveket követően ahogyan Tóth Péter a Hajrá Halas! című kiadványban Tóth Istvánnak adott interjújában elmondta az általuk edzett tornászok többször is diákolimpiai bajnokok lettek, országos bajnokságokon értek el jobbnál jobb helyezéseket, valamint a korosztályos válogatottig is eljutottak. Ugyanebben a kiadványban Mészáros Csabával is készített interjút Tóth István, ahol Csaba elmondta, hogy 2003 óta erősítette ő is a kiskunhalasi tornát testnevelőként és edzőként. (Paczolay, 2005.)

12. ábra: „Kiskunhalasi általános iskola csapata, testnevelő tanárai és edzői.”
(Karácsony, 2016. 298. o.)

13. ábra: „Kiskunhalasi Fazekas Mihály általános iskola tornászcsapata Mészáros Csaba és Tóth Péter tanár urakkal.”
(Karácsony, 2016. 299. o.)

*14. ábra: „Egészségükre! Old Boys Team”
(Karácsony, 2016. 554. o.)*

A fenti képen többek között Tóth Péter, Modok Gábor, Jáger Levente, Tóth István, Báthory Gábor és Lekrinszki Zoltán (kalapban) láthatóak.

2021 és 2022 nehéz év volt a tornászok és a Kiskunhalasi Fazekas Mihály Általános Iskola életében, mert egymás után két kiváló edzőt és pedagógust veszített el Kiskunhalas.

2021-ben Tóth Péter halála rázta meg először a közösséget, őt Jáger Levente egykori tornásztársa így búcsúztatta:

„Ugye nem igaz? Az egyik legfájóbb kérdés, amit az ember feltesz akkor, amikor nagyon rossz hírt hall és nem akarja elhinni, hogy megtörtént. Ha egy kortársát, barátját, fia osztályfőnökét, egy kiváló edzőt, apát, nagyapát veszítünk el, akkor ez hatványozottan igaz. Még most sem hiszem el, hogy Tóth Péter, a gyerekek Péter bácsija, a torna- és fitneszsport Tóth Petije fájdalmasan fiatalon hunyt el.” (Jáger, 2021.)

Őt követte 2022-ben Mészáros Csaba, aki nem csak tornászként, de pedagógusként is nagyszerű munkát végzett. Ezt mi sem mutatja jobban, mint Jáger Levente búcsúszavai:

„Tudom, hogy milyen kiváló tornász voltál annak ellenére, hogy a fránya csuklósérülés miatt viszonylag rövid ideig tartott a versenyzői pályafutásod. Ki tudja, lehet, hogy ha ez nem állít meg téged, akkor olimpiai bajnok leszel. Mint ahogy az általad oly sokszor legyőzött Borkai Zsoltból az lett, de említhetném a világbajnok Sylvio Krollt is. Édesapád tanított mindenre. Az Öreg Mőcs –

mindenki így emlegette őt. Szeretetből. Mint ahogy te is mindig szeretettel beszéltél róla. Egy interjúban mondtad egyszer, tőle tanultad azt, hogy a legfontosabb a szeretet és a türelem. Ez a kettő segített neked az életed folyamán.” (Jäger, 2022.)

Az ő halálukat követően került a Kiskunhalasi Fazekas Mihály Általános Iskolába Melkvi Tibor, Kovács Donát és Suba Viktória. Mi hárman segítjük azóta Tóth István vezetőedző munkáját, míg Donát, Tibor és István a fiúkat készíti fel a diákolimpiai versenyekre és a II. osztályú szövetségi tornaversenyekre, addig a lányok az én felkészítésem alatt készülnek a „B” kategóriás diákolimpiára. A Fazekas DSE keretein belül a fiúk felkészítésében részt vesz még Majoros Csaba segédedző, a lányok edzésébe pedig 2023. szeptemberétől becsatlakozott Szomoráné Kovács Judit, aki több évtizedes tapasztalatával segíti a lánytorna fellendítését.

Kiskunhalason működik még a Szilády Torna Egylet, ahogyan az internetes bemutatkozásukban olvasható:

„A Szilády Torna Egylet a kiskunhalasi torna sport múltját hivatott tovább öregbíteni oly módon, hogy sportolási lehetőséget biztosít mindenki számára, akik bármiféle késztetést éreznek a szertorna komplex mozgás formáinak, vagy akár csak egyetlen elemének megtanulására, kipróbálására, művelésére, legyen célja ezzel a mozgás fejlesztés, rekreáció vagy versenysport is. Egyesületünk a Magyar Torna Szövetség tagja. Elkülönülve működünk a Fazekas DSE kiskunhalasi torna egyesülettől, de jó kapcsolatot ápolva közösen küzdünk, hogy Kiskunhalas újra a régi fényében csilloghasson a torna sport hazai egén. Vezetőedzőnk, egyben egyesületünk elnöke Csillag István, testnevelő, torna edző. Segítségére van Csikós Csaba, testnevelő, torna edző és aktív tornász, többszörös magyar bajnok csapattag, illetve Modok Gábor testnevelő, torna edző és szintén aktív tornász többszörös magyar bajnok, csapattag.” (Csillag, 2023.)

A két egyesület együttműködését mutatja az is például, hogy edzéseik helyszíne egyaránt a Fazekas Iskola nagy múltra tekintő tornacsarnoka és az is, hogy 2024. március 9-én a Budapesten megrendezésre kerülő Serdülő II. osztályú versenyen a két egyesület közösen állított ki csapatot. Erről így olvashatunk a Szilády Torna Egylet oldalán:

„Egyesületünk és a Fazekas DSE konstruktív összefogásának köszönhetően a két egyéni versenyzőnk beszállt a Fazekas DSE „A” csapatába, így egy előkelő negyedik helyezést érhettek el közösen a csapattal.” (Csillag, 2024.)

3. HIPOTÉZISEK

H1.: Feltételezem, hogy a sportágak palettájának bővülésével a torna veszített népszerűségéből.

H2.: Feltételezésem szerint napjainkban nehezebb megteremteni az anyagi hátteret a torna utánpótlás nevelésben dolgozóknak más sportágakhoz képest.

4. MÓDSZEREK

A szakirodalmak feldolgozása mellett interjút készítettem Dr. Magyar Zoltánnal, a Magyar Torna Szövetség elnökével, Hegyes Csabával a legsikeresebb kiskunhalasi tornásszal, Lekrinszki Zoltánnal, aki az egyik legsikeresebb halasi időszaknak volt az egyik edzője Paczolay Gyula mellett és Tóth Istvánnal, Csillag Istvánnal, akik mind versenyzőként és edzőként sokat tettek hozzá a kiskunhalasi torna sikereihez valamint Kovács Attilával, aki Ifjúsági Válogatott tornászként öregbítette Kiskunhalas hírnevét.

5. INTERJÚK

5.1. Dr. Magyar Zoltán

Miért pont a torna lett a választott sportága?

Ez mindig személyfüggő, mivel a testnevelő tanárom egy fantasztikus ember volt és már fiatal korban meglegezte az emberekben a tehetséget. Van, akit atlétának küldött, van, akit meg labdajátékra, engem az alkatomnál, meg a mozgásomnál fogva kiválasztott tornára. Beszélt a szüleimmel és így elindult a tornász pályafutásom.

Hogyan találtak egymásra Vígh Lászlóval, az edzőjével?

Úgy találtunk egymásra, hogy ő volt a Fradiban az edző és itt egy csapatot kapott ő, ahol időközben lemorzsolódtunk és ha jól emlékszem maradtunk hárman, a végén meg ketten.

Mit gondol, hogy a '70-es és '80-as években miért vált ekkora sikersportággá Magyarországon a torna?

Tulajdonképpen azt kell mondanom, hogy egy olyan generáció született vagy jött létre, akik nagymértékben összetartottak és egymást motiválták. Ez azt jelenti, hogy nagyon sok szakosztályból hasonló korú edzők voltak és ezek összejöttek, rajzolták az elemeket, megbeszélték akár kocsmában is fröccsözgetés mellett mindig a tornáról volt szó és egymás elképzeléseit mindig csak segítették. Elfogadták, nem fogadták, megvitatták, vitatkoztak rajta, tehát nem véletlenül ebben az időszakban volt csapatban is Olimpián harmadik-negyedik helyen a Magyar Tornász-válogatott, ennek köszönhető igazából.

Hogyan sikerült kitalálni és megvalósítani edzőjével együtt az ön nevéhez szorosan kötődő új elemeket a lólengésben?

Szinte mondhatnám azt, hogy az én tehetségemre építette, de ő találta ki és ő volt a szellemi atyja ennek és nagyon nehéz út vezetett el oda, mert ezeket még abban az időben nem lehetett tudni, hogy hogy lehet megtanulni ezeket a figurákat. Ezeket ő találta ki, azokat a lépéseket, hogy odajuthassunk, hogy ezeket az elemeket meg tudjuk csinálni. Rengeteget edzettünk olyan szempontból, hogy a páros kört javítottuk, ami akár a földön kis fogantyúval vagy szekrényfelsőn mindenféle irányba mászkáltunk páros kör közben, ez óriási lendületet adott, ezt nem tudták külföldön és ez adta meg azt a lehetőséget, hogy ezeket az elemeket meg tudtuk csinálni, ők meg nem.

Ön igazi hatszeres tornász volt, hogyan és miért pont a lólengés lett a legsikeresebb szer és miért éppen ebben érezte magát a legotthonosabban?

Ez a tehetség kérdése, a befektetett munkából itt jött meg a legnagyobb eredmény, ezután pedig ráfeküdtünk erre a szerre. Hatszeres voltam, de azért az azt jelentette, hogy én európai szinten voltam lóugrásban, korláton, nyújtón és még talájon is negyedik, ötödik helyezett. Igazából nagyon sok jó tornász volt akkor Magyarországon, mi nagyon sokat versenyeztünk egymással is így összetettben.

Milyen emlékei vannak Kiskunhalasról, hiszen versenyzőként, sportvezetőként többször is volt városunkban?

Amit az előbb említettem Paczolay tanárúr ugyanehhez a korosztályhoz tartozott, a környéken Medve Laci bácsi és végimehetnék Csányi Rajmundon keresztül Koltain, nagyon sok olyan volt, akik jártak egymáshoz edzőtáborozni Győrbe például. Vagyis jártak ezekkel a tehetséges fiatalokkal, akkori lehetőségeik megvoltak általában. Majdnem mindenki olyan tornaterembe volt, ahol a szereket ki kellett hozni meg vissza kellett tenni. Most, nyári időszakban kint lehetett hagyni a

szereket. Így lejártunk edzőtáborba is Kiskunhalasra, meg utána öregfiúk versenyek is voltak, meg hát voltak szép emlékeim is ott.

A Magyar Tornaszövetség elnökeként hogyan látja a mai férfitorna helyzetét hazánkban és milyen előrelépési lehetőségeket lát ezen a területen?

Ez egy összetett kérdés. Úgy látom, hogy most egy nagyon jó fiatal csapat van, mind ilyen 19 és 22-23 év között van. Van egy olyan csapatunk, akikre lehet építeni. Azt el kell mondani, hogy az olimpiai sportágak közt – Magyarországon nem annyira – az első háromban ott van a népszerűsége a tornának. Tehát itt vannak olyan országok, ahol akár milliós nagyságrendű tornász van. Velük azért nem biztos, hogy tudunk versenyezni, de ez a csapat ez képes arra, pláne ezek után, hogy még előttük áll minimum egy vagy két Olimpia vagy akár három is némelyiknek, hogy fejlődjenek, hogy csapatban bekerüljenek az olimpiai csapatba. Mészáros Krisztofer van olyan tehetségű versenyző, aki akár bármelyik szeren előre tud lépni. Hogy mennyit meg hogy azt még nem tudjuk, az egy talány, de ő az, aki már Európa Bajnokságon ezüstérmet szerzett és ő négy szeren is kiemelkedő. Tehát talajon is nagyon jó, lovon is nagyon jó, korláton is, ugráson is és nyújtón is, egyedül gyűrűn mondhatjuk azt, hogy kicsit gyengébb alkatából adódóan. Ő bármelyik szeren, ha még tud előre lépni, akkor akár a Világbajnokságon vagy akár az Olimpián is oda-kerülhet a szerenkénti döntőbe, ez most a realitás.

Mit tanácsol azoknak a frissen végzett pedagógusoknak, edzőknek, akik most kezdenek el tevékenykedni az utánpótlás torna köreiben? Mi az, amivel Ön motiválná őket vagy hosszútávon tanácsolna nekik?

Nagyon nehéz, mert labdacentrikus országban élünk, tehát nagyon nehéz feladat ez. Már tárgyaltunk erről csak aztán megakadt ez a dolog, hogy a tornát – és nem a szertornáról beszélek, hanem a gimnasztikának és az akrobatikának a legalapvetőbb dolgairól – el kellene kezdeni már óvodában a gyerekeknek. Mert a torna nem csak azért alap sportág, mert mondjuk, hogy az úszás, torna, atlétika alapsportág, hanem hihetetlenül sok mindent adna a gyerekeknek. Ha ez

megvalósulna és sokkal népszerűbb lenne a torna, erre lehetne óriási várakat építeni. Az, hogy egy kisgyereknek a testérzésének fejlesztése már 4-6 éves korban elkezdődne – mert utána már sokkal nehezebb mozgásokat tanítani – ezért ez egy óriási lehetőség lenne. Mi kidolgoztunk már egy komoly tervet, ami azt jelenti, hogy továbbképzések óvodákban vagy óvodásokat hozni be a terembe vagy edzők járnának ki az óvodákba és ott a gyerekeknek egy olyan mozgást tanítanának, amelyek akár a testalkatának függően akár kosárlabdára, akár focira vagy birkózásra vagy bármi más sportágra hihetetlen alapokat ad. Ezt el kellene fogadni. A többieknek, akik élsportolót akarnak csinálni a tornában, ott csak kitartás és azt szoktam mondani, hogy aranyhal vadászat, ez azt jelenti, hogy nagyon sok gyerek kell ahhoz, hogy kijöjjön egy olyan tehetség, aki a világon oda tud kerülni a legjobbak közé. Magyarul a lehetőségeink azok, hogy várjuk azt a tehetséget, akit végig tudunk menedzselni egészen a csúcsig. Nekünk azokat a lehetőségeket kell felépíteni, hogyha jön egy ilyen gyerek, mert ma rettentő nagy tehetség kell ahhoz, hogy valaki odakerüljön a Világbajnokságon vagy Olimpián az első húszba. Rengeteg tornász van a világon!

5.2. Lekrinszki Zoltán

Hogyan került kapcsolatba a tornával? Mik az első emlékei, amik már a tornához kötődnek?

Az Alsóvárosi Általános Iskolába jártam és ott a Dósa István tanárúrnál voltak torna edzések és oda jártam torna edzésekre 3-4. osztályban. Ez 1963-64-es évekre datálódik és ezt követően a Paczolay Gyula amikor ide Kiskunhalasra került fiatalon akkor az akkori Ipari iskola testnevelő tanáraként próbálta összegyűjteni azokat a tornászokat, akik valamilyen szinten már tornáztak valamelyik kollégánál. Tehát így a Dósa István tanárúrnál az alsóvárosi iskolában, akkor már voltak gimnáziumban lévő diákok, akik a Horváth István tanárúrnál („Pikó”) tornáztak. Többek között: Sélyei András, Sélyei Gábor, Lajkó Tibor, Mórágyi Tibor voltak az az idősebb korosztály, akik itt a tornához kötődtek korábban, a '60-as évek elején.

Mik voltak azok az eredmények, amikre a legbüszkébb ebből az időszakból?

Serdülő I. osztályban elég jó kis csapatunk jött össze így a Takáts József, Lichtenberg Tibor, Reznák Mihály, akkor jómagam, akik itt a megyei versenyeket rendre nyertük. A kalocsaiak voltak még, akik itt a megyében tornáztak I. osztályban, vagy ahol a megyében volt még torna szakosztály. Tehát Kalocsához kötődött a terület, de voltak még a nagykőrösiek. Valamikor az országos döntő úgy nézett ki, hogy volt egy Megye Bajnokság, utána volt egy Területi Bajnokság, ahol 3 vagy 4 megye össze volt kötve. A mi területünk az Bács-Kiskun megye, Pest megye, Csongrád megye és Békés megye volt és akkor ezeknek a győztesei meg a helyezettei kerülhettek be az Országos Döntőbe. Ott rendre Országos-Vidéki másodikak meg harmadikak lettünk, országos szinten pedig ötödik, hatodik helyezettek voltak az akkori halasi tornászok. Akkor volt Serdülő I. osztály, meg Serdülő II. osztály és én a Serdülő I. osztályhoz tartoztam és akkor az én legjobb eredményem az volt, hogy gyűrűn Országos-Vidék Bajnok voltam, meg Országos Bajnokság 3. helyezette, nyújtón pedig országos 4. helyezett. A későbbiek folyamán meghívtak az Ifi válogatottba '68-ba, mert '68-ba végeztem az általános iskolát és akkor mentem volna Tatára csak ott előtte a gimnáziumban voltak edzések és ott egy gyűrűről leugrást követően eltört a bal lábam és akkor ez miatt én akkor nem vehettem részt az Ifi táborban, de egyébként is lehet, hogy kicsit gond lett volna mert sajnos a bal lábam az nem teljesen egészséges még a mai napig is és az egy kicsit hátráltatott a tornában.

Milyen körülmények voltak ekkoriban az edzéseken? Milyen felszereltség mellett tudtak dolgozni a tornászok? Milyen edzők dolgoztak velük és milyenek voltak a helyszín, illetve a körülmények?

A mai viszonylatokhoz képest nagyon kezdetleges. Legelőször is az Alsóvárosi Általános Iskolának a tornatermében egy ilyen 9x18-as, alacsony belmagasságú teremben voltunk. Ott, ahol egy felnőtt korosztályban tornázó például a Fonyódi Gyula, meg aki óriáskörözött a nyújtón, nekik elérte a lábuk a mennyezetet. Tehát ilyen nagyon kezdetleges körülmények között voltak az edzések, nem voltak

ilyen modern tornaeszközök. A későbbiekben a gimnázium tornatermében voltak még, ott egy kicsit nagyobb lehetőség volt, volt tér, akkor a talajterületet is jobban meg tudtuk oldani, de itt az iskola mögött működő lovaspálya, ami valamikor a Dózsa futballcsapatnak a pályája volt, itt volt ilyen homokgödör fölött nyújtó megkorlát, meg a futballpályán talajterületet alakítottunk ki, talajoztunk, szabadtérben is voltak edzések. De ugyanígy a későbbiek folyamán amikor elkezdődött Halason a testnevelés tagozatos iskola 1972-ben, akkor rendszeresen jártunk ki Kunfehértóra edzőtáborba és ott is szabadtéren voltak az edzések megoldva.

Itt már arról az időszakról beszélünk, amikor testnevelőként és edzőként vett részt a halasi tornában. Meséljen kérem erről!

Még akkor volt egy középiskolás időszak, akkor Ifi I. osztályban versenyzett ez a 3-4 versenyző, akiről beszéltem: Reznák, Lichtenberg, Takáts József meg én. A középiskolás bajnokságban is rendszeresen az 1-3. helyezettek közé tartozott a Szilády Gimnázium és itt akkor már megfogalmazódott bennem, meg látta a Paczolay Gyula bennem, hogy van affinitásom a tornához, meg akkor én már sokat segítettem a tornásztársaimnak és egyszer csak megjelent a szüleimnél, hogy nekem az volt a tervem, hogy a Testnevelési Főiskolára szeretnék jelentkezni és hogy neki nagyon nagy szüksége van rám. Akkor érettségi után rögtön álláslehetőséget biztosítana és akkor az akkori Kiskunhalasi MÁV MTE torna szakosztályában elkezdtem dolgozni '72 július elsejétől, de már ezt megelőzően már márciustól volt munkaszerződése, olya ami a munkakönyvben szerepelt, hogy már tartottam edzéseket gimnazista koromban is és akkor így jött, hogy az akkori Fazekas Gábor utcai Általános Iskola '72 szeptember elsején indult és itt indult az első olyan osztály amelyiknek a fő profilja a testnevelés volt, ezen belül a torna.

Innentől, '72-től kezdve milyen szintig jutottak el a tornászok és kik voltak azok a nagy nevek, akik innen az Ön kezei közül kerültek ki?

Innentől kezdve aztán jöttek a csodálatos eredmények. Itt már kezdődött a Kisdobos Olimpiával, ami '74-ben Pápán volt és ott már a csapat második lett, a

következő Kisdobos Olimpiát meg már nyerte is az iskolának a csapata. Többek között ebben voltak ezek az eminens tornászok, akik későbbiekben is Ifi válogatott tornászok lettek: a Mészáros Csaba, a Kovács Attila, Horváth Kálmán, Tóth István, Pataky Miklós, Franczia Ferenc voltak az első garnitúra és akkor a későbbiekben még csatlakoztak hozzá a Hegyes Csaba, Csillag István, Evetovics Tamás, akik tovább vitték a nagy eredményeket, ami a későbbiekben úgy alakult, hogy a Diák-olimpiát vagy mi nyertük, vagy a győriek. A nemzeti bajnokságban ott pedig elértük a plafont, a csúcsot, mert '79-ben meg '80-ban a halasi tornaszakosztály volt az országos bajnok, '79-ben 100 olimpiai ponttal, '80-ban meg 96 olimpiai ponttal. Ez az olimpiai pont alapján rangsorolták a szakosztályokat és ebben a férfi szakosztályok versenyében annak ellenére, hogy nekünk nem volt felnőtt versenyzőnk, de az Ifi I. osztályú és a Serdülő I. osztályú versenyen elért eredmények alapján annyira sok pontot gyűjtöttünk, hogy mi voltunk a bajnokok. Így kaptunk kiutazási engedélyt a nyugati országokba és így voltunk '79-ben Svédországban meg '80-ban pedig Olaszországban, ahol még mi tanítottuk a tornát a nyugati országoknak.

Ezt követően meddig volt aktívan a mindennapjainak a része az edzősködés és a tornával való foglalkozás?

'72-től 36 évig reggel 7-től edzés, utána iskola és délután megint edzések, hétvégeken versenyek, úgyhogy közben elvégeztem a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolát majd a Testnevelési Egyetemnek a szakedzői szakát. A ranglétrát végigjárva eljutottam a legmagasabb edzői fokozatig és ezáltal tevékenyen részt vettem a magyarországi torna életében. Voltak olyan elemek, amik a halasi tornászokhoz kötődtek, de sajnos van, amit nem tudtunk befejezni. Többek között a Hegyes Csabának voltak olyan elemei, amik nagyon dicsekvésre méltó elemek lettek volna, de itt különböző körülmények miatt ezt nem tudtuk bemutatni nemzetközi versenyen.

Mi következett ezután, miután kiszállt a tornából?

Az egészségem már úgy nem engedte, mindenféleképpen vigyáztam a gyerekek épségére, egészségére, de ugyanúgy kellett, hogy vigyázzak a sajátoméra is.

Nem volt mindegy, hogy vagy én sérülök le vagy a gyereket hagyom, hogy lesérüljön, mert hála Istennek nagyon bíztak a gyerekek bennem. Úgy érzem, hogy a segítségadásban nagyon jól helytálltam és ezután, miután az egészségügyi állapotom is megromlott így akkor kénytelen voltam elmenni nyugdíjba és így a tornában való aktív részvételem befejeződött, de mindenképpen figyelemmel kísérem a torna életét. Vágyom most arra, hogy felmenjek Pestre régi barátokkal találkozom, mert sajnos fogynak a társadalomban a torna szakember.

Diákolimpiai versenyeken a mai napig részt vesz bíróként. Hogyan ítéli meg hogyan változott a tornászok hozzáállása és ezzel párhuzamban a kiskunhalasi torna?

Óriásit fejlődött a torna annak ellenére, hogy korábban említettem, hogy Svédországban is, meg Olaszországban is akkor mi tanítottuk az ottani tornászokat dupla szaltótól kezdve ilyen különböző nehéz elemeken át, de utána az ottani más anyagi körülmények miatt, így olyan technikai fejlődést tudtak produkálni, amivel felgyorsították a tornászoknak a tudását, meg a komoly elemeknek a végrehajtását, amik nehézségi fokozatokat jelentettek éppen ezért megváltoztatták a pontozási rendszert is. Természetesen ez a diákolimpiai részre nem vonatkozott, itt maradt a régi hagyományos 10 pontig történő pontozási határ. Úgy érzem, hogy a korábbi években sokkal nagyobb volt a népszerűsége a tornának. Egy-egy versenyen sokkal több versenyző versenyzett. A korábbi versenyeken egy országos döntőben való részvétel az egy óriási eredmény volt, mert a megyei bajnokságon át a területi bajnokságon keresztül az országos vidéki bajnokságon át lehetett csak bekerülni az országos döntőbe. Ott a legjobb 36 tornásznak a versenye volt, oda be kellett jutni a legjobb 36 közé a csapatverseny alapján és akkor volt annyi tornász, most meg úgy tudom 36 tornász az már mesés volna, ha annyi lenne mondjuk egy országos döntőn, lényegesen lecsappant. Nagyon-nagyon kiválasztottak meg nagyon kell, hogy szeressék azt a sportágat azok a versenyzők, akik most ebben viszik a prímet. Nehéz sportág a torna, nagyon nehéz, nagyon látványos és veszélyes, ez sajnos benne van a pakliban, ez nem mindig serkentőleg hat a gyerekekre és ott is egy-egy

kis sérülés vagy valami és biztos, hogy már hátráltatja a sportolót, a tornászt a tovább menetelésben.

Pontosan emiatt úgy gondolom, hogy nagyon felkészült edzőket és pedagógusokat kíván a torna. Mit tanácsolna egy olyan edzőnek, pedagógusnak, aki a pályája elején áll és a tornával szeretne foglalkozni?

Ne szégyelljen tanulni a másiktól, akik tényleg ott vannak és legyen ott sűrűn a közelében! Merjen kérdezni! Már csak egy példát mondok, itt is volt olyan, hogy a Magyar Zoltánnak az edzője a Vigh László engem kérdezett meg, hogy én hogyan tanítottam a Hegyes Csabának az egykarú óriáskört és egy karra a Gingert, amit egy karral fogott meg. Meg volt másik olyan elem, például a Cukahara a Mészáros Csabának, amikor serdülő korosztályban még nem ugrotta senki, csak egy felnőtt versenyző 1980-ban és a Mészáros Csaba már ugrotta talajon és meg merték kérdezni, hogy én hogyan segítem, tehát jó, ha ott vannak és türelem kell, hogy kellőképpen fel legyenek készítve ezek a tornászok. Rengeteg olyan gyakorlatot kell végeztetni – ilyen erősítő meg lazító gyakorlatot – amivel szépen lassan el lehet érni azokat az eredményeket és legfőbb cél az, hogy kezdetben, amíg ilyen diákversenyek vannak, amit csinálnak azt a lehető legszebben próbálják megcsinálni. Tehát nem szabad az igénytelenséggel beérni, hanem igenis, hogy amit megcsinál, azt gyönyörű szép tartással igyekezzen megcsinálni és akkor abból lesz majd sikerélménye az edzőnek is meg a gyerekeknek is és akkor majd után szépen jöhetnek az eredmények és ott ahol nincs közelben komoly torna vagy valami olyan, akkor érdemes pénzt áldozni arra, meg ismeretséget meg kölcsönös ilyen edzőtáboros jellegű megoldásokat, hogy abból tudjanak tanulni a gyerekek és lássák azokat az elemeket, amit esetleg a tanára még nem tudott vagy nem mert még neki segíteni, mert érezte a rizikót. Legyen egy edző nagy figyelemmel meg tekintettel arra, hogy a gyerekek az egészsége az a legfőbb, hogy tényleg biztonsággal tudjon segíteni meg megtanítani bizonyos dolgokat, ez az egyik legfontosabb dolog!

5.3. Hegyes Csaba

Mi volt az első találkozásod a tornával?

Ez nem most volt már. Az úgy indult, hogy a Fazekasban kezdtünk tornázni és a szüleim odavittek általános iskolába, az volt a körzeti általános iskola és mint sportosztály indult, pontosabban torna osztály. 28-an voltunk fiúk az osztályban, mind a 28-an úgy kezdtük, hogy akkor tornászok leszünk. Ekkor 7 éves voltam.

Melyek azok az eredmények, amelyek a legemlékezetesebbek voltak és amikre a legbüszkébb vagy?

Amire a legbüszkébb vagyok, az az Ifjúsági Európa Bajnokság volt '86-ban Karlsruheban, ott nyújtón első lettem, korláton negyedik. Ez volt az egyik legjobb eredményem. Aztán voltam olimpiai kerettag '88-ban, de aztán az nem jött össze sérülés miatt, úgyhogy oda nem jutottam ki. Országos Bajnokságokból, Mesterfokú Bajnokságokból – már nem emlékszem melyik évben vagy milyen szeren – volt bőven. Igazából az Európa Bajnokság volt az ami igazán emlékezetes volt.

Kik voltak az edzőid, akikkel ezeket az eredményeket elérted és milyen volt velük dolgozni? Mi az, amit magaddal vittél tőlük?

A Fazekasban ez úgy indult, hogy a Paczolay Gyula és a Lekrinszki Zoli páros indította be a tornát. Ők foglalkoztak velünk sok-sok évig, utána volt az, hogy a Paczolay Gyula vett engem át, mint felnőtt tornászt, illetve volt egyidőszaka a Gyalának, amikor Belgiumban dolgozott egy évet vagy kettőt és akkor a Csillag István-nal voltunk így párosban, tehát ő volt az edző és én voltam a tanítvány attól függetlenül, hogy egy korosztály vagyunk ő volt az edzőm. Három ember, három különböző stílus. A Paczolay Gyulára jellemző volt egy ilyen eléggé kemény stílus, konkrétan tartottunk tőle és a Lekrinszki Zoli volt az, akivel úgymond felszabadultabb volt az edzés meg a munka, ő vele lehetett egy kicsit lazábban, de ettől függetlenül keményen dolgozva különböző új elemeket gyakorolni vagy megpróbálni egyáltalán. Amikor meg az Istvánnal dolgoztunk együtt ott konkrétan mindketten – ahogy

említettem egy korosztály vagyunk – felnőttek voltunk, ott tudtuk a célt, tehát inkább egy ilyen partnerkapcsolat volt, úgyhogy az megint egyfajta harmadik stílus volt, ami szerintem jól is működött.

Kik voltak azok a csapattársak, versenyzőtársak, akikkel együtt tornáztál? Hogyan emlékszel rájuk?

Halason ebben a korosztályban 28-an indultunk ebben a fiú osztályban a Fazekasban. Ebből nevek, akik ott voltak a topon: Evetovics Tamás, Gusztos Gábor, Horváth Tibor jutnak eszembe. Voltak a Kiskunhalasi Atlétikai Clubon belül a halasi tornaszakosztályon belül akár Mészáros Csaba, Tóth István, Tóth Péter, Kovács Attila, Csillag István, de nehéz az összes nevet felsorolni ennyi év távlatából. A válogatottban elég sok válogatott edzés volt, ugye ott a pestiek, győriek voltak, akár Fajkus Csaba, Csollány Szilveszter, Dunaújvárosból Pánczél Miklós, akkor a Supola Zoli, pestiek közül Borkai, Guiczoghy korosztály, csakhogy itt tényleg a nagy neveket említsem.

A versenyzői pályafutásod után testnevelői és edzői karrier következett. Mesélj erről kérlek!

Szegeden végeztem a Tanárképző Főiskolán utána amikor azt elvégeztem, akkor Kiskunhalason helyezkedtem el az akkori speciális általános iskolában '92-ben, mint testnevelő tanár és azt hiszem '94-ben kerültem át a gimnáziumba, akkor vált szét a Szilády Áron Gimnázium és a Bibó István Gimnázium, a Szilády maradt az épületben, a Bibónak pedig felépült az új épület és akkor én a Sziládyba testnevelő tanárként kerültem és ott voltam 6 évet. Közben én elvégeztem a pécsi egyetemen – akkoriban Jannus Pannonius Tudományegyetem volt a neve – a mesterképzést és 2000-ig voltam a Sziládyban. 2000-ben költöztünk ki Amerikába, akkor kerültem Atlantába, Atlanta környékén volt egy sportklub és ott, mint tornaedzőként, illetve vezetőedzőként dolgoztam. Konkrétan 2014-ig ott voltam a klubnál, de a főállásból utána nekem másodállás lett a tornaedzői munka és utána körülbelül olyan 2010-től – kezdtem leépíteni a sport vonalat és a torna vonalat – kezdtem dolgozni, mint

fejlesztő pedagógus egy középiskolában, ahol 2014-ig dolgoztam. 2014-ben költöttünk Katarba és ahogy mi elköltöztünk Amerikából a tornával való kapcsolatom megszűnt. Itt, mint fejlesztő és gyógypedagógusként dolgozom, angolt és matekot tanítok egy speciális középiskolában, ahol főleg diszlexiás, diszgráfiás, viselkedés-problémás gyerekeink vannak.

Mik azok az eredmények, amikre edzőként a legbüszkébb vagy?

Az edzői karrierem az Amerikához kötődik, ott országos bajnok gyerekeink voltak. Nem csak én voltam egyedül, ketten voltunk párban egy másik edzővel. Meg volt osztva a fiúknál a hat szer, három szert én vittem, hármat az edzőtársam. Igazából csapatban dolgoztunk, ott több országos bajnok gyerekünk volt a klubnál, ahol dolgoztam, illetve egy válogatott tornász is lett a klubból, de abban az évben válogatták be, amikor én eljöttem onnan 2014-ben. Annyi, hogy mint utánpótlás nevelő én is benne voltam, de aztán utána én már nem voltam benne az ő karrierében.

Milyen különbségek mutatkoztak a hazai és a külföldi tornászvilág között?

A legnagyobb különbség az volt, legalábbis akkoriban – ez a kétezres évektől 2014-ig körülbelül – nekem az tűnt fel, hogy Magyarországon az élsport volt a minden, aki bekerült egy ilyen tornaklubba vagy eldöntötte, hogy tornász lesz, az napi edzés, napi 2 edzés, versenyek stb., egyértelműen a cél az élsportra nevelés. Bár ma már én sem vagyok otthon benne a témában, úgyhogy annyira nem tudom, de akkoriban biztos, hogy így volt. Amerikában viszont nevezzük inkább tömegsportnak, ez volt a fő cél és ebből válogatták ki az élsportolókat. Tehát akik odajöttek a klubba, konkrétan ilyen délutáni elfoglaltságnak vették vagy azért jöttek, heti 2, maximum 3 edzésre jöttek a mozgás miatt. Ezekből a csoportokból, ha láttunk tehetséges gyereket vagy aki motiválva volt, őket válogattuk be és akkor náluk emeltük az edzés számot, meg tűztünk ki célokat és belőlük lett az élsportoló. Nagy volt a tömegsport bázis és ebből lett egy szűkebb körű élsport bázis. Otthon meg én azt

láttam, hogy az volt a cél, hogy kiválogatott gyerekeket vittek a klubokba és mindenkit úgymond élsportolónak próbáltak nevelni. Talán ez a tapasztalatom.

Mennyire követed azóta a hazai és a kiskunhalasi torna helyzetét? Mennyire vagy a témában naprakész?

Naprakész egyáltalán nem. Sajnos nem, amióta itt vagyunk Katarban 2014 óta nekem a tornához semmi közöm. A híreket olvasom, nyáron és télen mi otthon vagyunk elég sokat, akkor az mindig a program része, hogy a volt tornászokkal összejövünk, átbeszéljük a dolgokat. Nagyjából képben vagyok a halasi viszonyokkal, de naprakészen sajnos nem. Maga a magyar torna eredményeit azt ismerem, a feltörekvő fiatalokat a hírekből, amit olvasok, ismerem, de ott se mondanám, hogy naprakész vagyok ezügyben.

5.4. Tóth István

Hogyan csöppentél bele a torna világába?

Egy születési rendellenességgel érkeztem a világra, egy szívbetegségem volt, amivel nem tudott az orvostudomány mit kezdeni. Egy ilyen szívritmuszavar vagy valami ilyesmi, de ezt nem tudom visszaellenőrizni, mert olyan régen volt, viszont a gyermekorvosom nem azt mondta, hogy eltilt mindenféle fizikai aktivitástól, hanem pont akkor '72-ben indult a Fazekasban a tesi tagozatos iskola és azt mondta a szüleimnek, hogy próbálják meg, írassanak be ide. Nagyon messze laktunk innen a Szász Károly utcán és beirattak ide és anyukám, meg apukám nagy áldozatot vállaltak, mert gyalog kísérték mindennap iskolába. Így kerültem a tesis osztályba ide az akkor induló Fazekas Gábor utcai Általános Iskolába. Paczolay Gyulához és Lekrinszki Zolihoz kerültem rögtön.

Mik a legemlékezetesebb pillanataid, illetve eredményeid tornászként?

Nem eredmények, nekem az már nagyon nagy dolog volt, hogy most így vizsgálódva az eseményekre és valamiért valaki velem csinált a napokban

podcastet és végig gondoltam, hogy itt mindenki az eredményeket meg a sikereket hajhássza szerintem. Nekem nem ez a legfontosabb, nekem az volt a legfontosabb, hogy tényleg olyan klassz közösségbe csöppentem, hogy itt nagyon jó tornászok voltak abban a korszakban. A Mészáros Csabi, a Kovács Attila, a Horváth Kálmán, mind válogatott tornászok voltak, én hozzájuk képest ilyen B kategóriás dolog voltam. Nagyon-nagyon gyenge voltam, nagyon picike, beteges, rengeteg problémám volt és végig gondolva, bár nagyon régen volt 5-6. osztályra értem utol őket. Tehát én nagyon lassan, nem is voltam tehetséges. 5-6-os lehettem, amikor utolértem őket, mert valahogy felismertem ezt a rendszert, hogy ez a napi két edzés, ez a tudatosság, ez a felkészültség ez szépen lassan fokozatosan ilyen tekintetben eredményre vezetett és nekem a lólengés volt a kedvenc szerem, mert a ló valahogy a hat szer közül kilóg a sorból, teljesen kilóg. A legtöbb tornász utálja is a lólengést, annak ellenére, hogy van egy Magyar Zoltánunk vagy egy Berki Krisztiánunk, akik ugye olimpiai bajnokok voltak. Valahogy az egyensúly, az erő a dinamizmus az nagyon meghatározó, egy picit is hibázol, megbillensz leesel a lóról, tehát ez nagyon-nagyon nagy koncentrációt és figyelmet igényel mégis valahogy erre állt rá az agyam és ezt az élet minden területén tudtam kamatoztatni, hogy ez a lólengés, picit is hibázol, akkor véged van. Leesel vagy megütöd magad vagy sérüléseket szenvedsz. Úgyhogy nekem ez volt és az első ilyen nagyon meghatározó élményem, hogy '76-ban Magyar Zoltán olimpiai bajnok lett Montrealban. Nagyon kevés olimpiaibajnoki címet szereztünk ezért különös jelentősége volt. 4 aranyérmet nyert összesen a magyar válogatott, tehát ilyen negatív csúcs sosem volt ezért egy kicsit vagy nagyon felértékelődött Zolinak az aranyérme is egyébként, ahol egy vadonatúj gyakorlatot hozott létre, amelyet előtte nagyon sok kétség kísért, hogy egyáltalán elfogadják vagy nem, mert ő volt az egyetlen, az első olyan tornász a világon, aki a két kápa közé befogott, ez egy forradalmi újítás volt. Nagyon sok olyan verseny volt, hogy le akartak a Zolitól vonni pontot, mert nem volt rá példa és ugye ő megvalósította Vigh Laci bácsival. Vigh Laci bácsi találta ki, ő volt az edző, még él szerencsére, ő a Paczolay Gyulával együtt járt a Testnevelési Főiskolára, akkor még úgy hívták. Ő is '41-es születésű, mint a Gyula. Együtt jártak, ő találta ki ezt a „Magyar Vándort”, meg az „Orsót”. Ez az Orsó is egy különleges, nagyon-nagyon nehéz mozgás és nagyon szép mozgás, meg a Magyar Vándor is, és én ezt '76-os gyakorlatot '78-

ban, akkor még úgy hívták Úttörő Olimpia, lemásoltam, mert valahogy ráállt az agyam erre az egészre. Rengeteget gyakoroltam és ott '78-ban és '79-ben egymás után Tatán és Szegeden Úttörő Olimpiai bajnoki címet nyertem lólengésen, de akkor olyan verseny volt, hogy szerenkénti döntő volt. Egy Úttörő Olimpia 5-6 napos volt, 36-os döntő, szerenkénti döntő, ahová 6 vagy 8 tornász kerülhetett be, tehát komoly selejtező, tehát nagyon komoly rangja volt ennek az eseménynek és ott nyertem evvel a gyakorlattal és arra emlékszem, hogy a Magyar Televízió, akkor az egyetlen televízió volt, közvetítette és a Zoli volt a szakkomentátor és mondta, hogy „Úristen hát ez a gyakorlat ez milyen!” Tehát ez volt az első meghatározó élményem és utána folyamatosan versenyeztünk serdülő, ifjúsági I. osztályban. Nagyon-nagyon különleges pozícióban voltunk. Akkor úgy hívták, hogy aranyjelvényes tornász vagy aranyjelvényes sportoló. Sokat szidott rendszerben támogatást kaptunk, kevésnek tűnik, én 400 Ft-ot kaptam havonta, úgy hívták, hogy kalóriapénz. Tehát kvázi kaptunk egy kis ösztöndíjat, támogatást azért, hogy tornáztunk. Ezt minden évben teljesíteni kellett és a következő esztendőre lehetett megszerezni ezt a jogot. Tudom, ilyen jelvény volt, úgy is hívták, hogy jelvényes sportoló vagy és egy ilyen burokban voltunk. Tatára jártunk állandóan edzőtáborba, akkor nem volt még meg ez a tornacsarnok. Dunaújvárosban volt a legközelebbi szivacs gödrös tornacsarnok. Ha nem volt verseny Budapesten, akkor Dunaújvárosba jártunk edzőtáborba. Tehát végülis a torna töltötte ki az életünket, ami egy részt jó volt egy burokban, másrészt pedig nem volt jó, mert bekerültem a főiskolára, utána az egyetemre és az összes többi sportághoz semmi közöm nem volt és ez azért egy nagy hátrány volt. Óriási fejlődésen keresztül kellett menni, hogy megtanuljam az úszástól kezdve az atlétikát, a labdajátékokat stb. Kvázi mi ezektől el voltunk tiltva, úgyhogy ez egy érdekes momentum volt. Tehát visszatérve ezek voltak a nagy élmények, hogy neked furcsa, meg a fiataloknak furcsa, hogy nekünk az is nagy élmény volt, hogy külföldre járhattunk versenyezni, mert akkor az tilos volt vagy három évente egyszer mehetél külföldre és mi nem csak, hogy szocialista, mert NDK, Szovjetunió, Bulgária, ezeken a helyeken rengetegszer jártunk, de Svájctól kezdve Svédországon át Olaszországon, ami most már megint nem egy újdonság, de abban a rendszerben a szocializmusban nem jutottak ki az emberek külföldre. Úgyhogy inkább ezek voltak, az élmények voltak inkább, mint azt mondom, neked az eredményesség vagy a

sikeresség vagy az érmek, valami ennél sokkal meghatározóbb volt maga az élmény. Meg érdekes, akkor állt rá az agyam arra, hogy rengeteget utaztunk, de akkor nem volt ilyen fajta fejlett közlekedés és rengeteg időt vett igénybe az utazás és én rengeteget olvastam, tehát én a műveltségemet, ha egyáltalán van, én az olvasáson keresztül szedtem össze. Rengeteget olvastam, rengeteget tanultam és meggyőződésem, hogy amit összeszedtem intelligenciából, talán bölcsességből, azt mind a könyvekből szedtem össze, faltam a könyveket abban az időszakban, mert rengeteg volt a torna mellett a holtidő és én azt olvasással töltöttem.

Egy nagyon sikeres időszak volt a tiétek mit gondolsz mi volt a titka ennek a sikersorozatnak?

Szerintem akkor indult ez az egész, velünk indult ez az egész, újdonság volt, összejött egy nagyon jó csapat, jók voltak az edzők, jók voltak a körülmények, volt egy ilyen társadalmi környezet, volt egy helyi, lokális környezet, ami támogatta ezt az egész rendszert. Szerintem szerencsés együttállás volt, szakembereknek a jó együttállása, egy újdonság Kiskunhalason, hogy van egy ilyen tesis osztály vagy torna tagozatos osztály, amelyből sok tehetséges gyerek volt, volt rá idő, figyelem és nem utolsó sorban szerintem pénz is erre a dologra, így a sok-sok együttállás hozhatta ennek az eredményét, gyümölcsét.

1990 óta tanítasz a Fazekas Iskolában, azóta részese vagy edzőként is a Kiskunhalasi tornának. Mi a tapasztalatod, hogy ez alatt az idő alatt hogyan alakult a kiskunhalasi torna?

Szerintem nem lehet azt már megcsinálni, azt a rendszert, mint ami volt a '70-es, '80-as években, hogy a gyerekeket egy fajta tevékenységre korlátozni. Kinyílt a világ és ez azért nagyon nehéz feladat, és van egy csomó olyan sportág, amelyben sokkal hamarabb lehet eredményeket, sikereket elérni, akármelyik labdajátékról beszélhetünk. Itt azért, hogy valaki egy flikket, egy szaltót, egy kézenátfordulást megtanuljon, évek hosszú munkája és bizony sokszor fáj is a torna mire egy gyűrűn, egy nyújtón a tenyered lehúzza a bőrt. Tehát sokkal nehezebb így motiválni a

gyerekeket és ugye nem beszélve arról, hogy ezekbe a látványsportágakba rengeteg pénz is áramlik állami szinten és talán ezekbe a nem látvány sportágakba meg kevésbé, ezért nagyon nehéz a gyerekeket összeszedni. Igyekszünk természetesen és próbáljuk azt az eredményességet fenntartani, ami volt, hogyha itt van egy ilyen fantasztikus tornacsarnok, akkor próbáljuk a lehetőséget biztosítani a gyerekek számára, de nem csak arról szól már az egész rendszer, hogy a tehetségekkel foglalkozunk, hogy gyakorlatilag aki ide beiratkozik és valamilyen szinten szeretne tornázni, sportolni, annak lehetőséget kell teremteni arra, hogy sportoljon még akkor is, hogyha ő belőle nem lesz országos bajnok vagy megyei bajnok vagy stb.

Korábbi csapattársaiddal és az előbb említett sikerszéria edzőivel évekig együtt dolgoztál mind testnevelő tanárként, mind edzőként. Kik voltak ők és hogyan emlékszel rájuk?

Hát a klasszikus nagycsapat, azt már talán elmondtam Neked, ez a Mészáros Csaba, Kovács Attila, Horváth Kálmán, Franczia Ferenc, Pataky Miki, idősebb volt nálunk, de velünk tornázott a Báthory Gabi, ő két évvel idősebb nálunk, ő idekerült a másik iskolából. A Paczolay Gyula volt a vezetőedző és a Lekrinszki Zoli volt, aki mágusa volt ennek a sportágnak, tehát ők ketten voltak az én, vagy mi edzőink, de például nekem edzőm volt a Szomora Tamás, ő is besegített ilyen kvázi másod-edzőként. A Kovács Attila meg a Mészáros Csaba volt az talán, akivel együtt dolgoztam, de főleg az Attila volt az, aki hozzám közel állt valamilyen oknál fogva. Nagyon sokáig dolgoztunk együtt, most is tulajdonképpen ezekkel az emberekkel, akiket az előbb felsoroltam, sajnos a Csaba már nincs közöttünk, ezekkel még a mai napig is olyan vagyok, mint hogyha testvérek lennénk. Tehát ez egy nagyon érdekes viszonyulás, de a Lekrinszki Zolival is, pedig ő azért jó néhány esztendővel idősebb nálam, de valahogy azok az évek, azok az évtizedek inkább, mert most kiszámoltam múltkor, hogy 19 évet töltöttem el a tornateremben tornászként, azért ez csak meghatározó az ember életében. Gyakorlatilag az életem egy harmadát tornászként töltöttem el, tehát ezekkel és azok a vidéki tornászok, edzők, akivel összefutok Budapesten vagy itt-ott az országban versenyeken, szinte mindegyikkel megöleljük egymást és ez nem patetikus és nem stb. Van ez a Nagy Józsi, a nyíregyházi, rengeteg

versenyeztünk egymás ellen és most Diákolimpián vagyunk és tényleg nem lehet meghatározni a viszonyulást, hogy mi vagy barátok vagyunk, vagy haverok vagyunk, kollégák vagyunk, hanem minden együtt, tehát ezekkel az emberekkel, akikkel ott eltöltötte az ember az életét, az nagyon-nagyon meghatározó volt minden tekintetben és tulajdonképpen onnan tudjuk folytatni, ahonnan elkezdtük valamikor.

Jelenleg a Fazekas DSE vezetőedzője és elnöke vagy, mesélj erről kérlek!

Nagyon nehéz, pénz semmire sincsen és tényleg csak óriási nagy összefogással, szülői, baráti összefogással tudjuk fenntartani az egyesületet és eljutni a versenyekre, mert állami támogatás nincs semmi ilyesmire. Pályázati források vannak, de nem nagyon sikerül nyerni vagy legalábbis jelentős összeget nem nagyon lehet, ilyen 100-150 000 forintokat nyerünk, ha nyerünk, de azt se minden esztendőben és azért ebből nagyon nehéz. Tehát főleg a szülők, támogatói kör, meg rengeteg ilyen társadalmi munkával lehet ezt valamilyen szinten fenntartani és tegyük azt hozzá, hogy ez is, mint sok minden más főváros centrikus, tehát a fővárosban van a legtöbb verseny. A fővárosi egyesületeknek, Honvéd, Fradi stb. ugye nem kell, nincs költségük, mert elmennek a Tornacsarnokba és versenyeznek. Nekünk meg azért az utazási költség is nagyon-nagyon meghatározó, tehát nekünk még erre is kell gondolnunk. Tehát ez így nagyon nehéz nekünk, a fenntartáshoz kikalkulálni, hogy melyik és mindig csak úgy van, hogy a következő versenyre koncentrálok, hogy arra próbáljuk összeszedni a pénzt és az energiát és mondom a városban nagyon sok, szerencsére van egy csomó, olyan segítség jön, önfeláldozó, akik önzetlenül segítenek abban, hogy ez fennmaradhasson. Nélkülük ez nem is menne, tehát én egyedül kevés lennék ehhez.

Mi a motivációd a hétköznapiakban, ami lendületben tart pedagógusként és edzőként is egyaránt?

Talán az, hogy mindig is végig gondoltam, hogyha egy valamit csinálnék, egy fajta dolgot, abba lehet, hogy egyik nap nem sikerül valami, de egy napon belül is

elég sok tevékenységet csinálok. Három, négy, öt, hat nem számoltam össze sosem, ez elég szerteágazó tevékenység és szerencsére minden nap van, minden napban van olyan dolog, ami előrevisz, mert jól sikerül és persze lehet, hogy belesüppednék egy rosszul sikerült testnevelés órába vagy egy rossz edzésbe és akkor azon agyalnék, hogy... De megyek a következő helyszínre és ott egy kicsit lehet, hogy más, meg az jól sikerül. Talán az, hogy több tevékenységben vagyok benne és ott azért nagyobb arányban lehetek részese örömteli pillanatoknak.

Hogyan látod a kiskunhalasi torna helyzetét a múltban, a jelenben és a jövőben?

Egy óriási hagyományokkal rendelkező, tehát a Kiskunhalas, az ha nem is a lovassport vagy a csipke, de biztos, hogy a tornasportról is ismerik az országban, sőt nemzetközi szinten, hiszen abban az időszakban azért jártunk Svédországban versenyezni, mert ők tőlünk tanulták a tornát, ez bármilyen furcsa is és ezek az országok, hogyha most végig tekintjük, mind messze-messze megelőztek bennünket, de radikálisan. Megtanulták tőlünk, hogy hogyan kell és megelőztek bennünket. Úgyhogy én nem vagyok derűlátó a tornasport en bloc helyzetén, ezt már nagyon sokszor elmondtam, hogy nem értem azt, hogy miért nem lehet megcsinálni úgy ahogy van Úszó Nemzet Program, Kölyök Atlétikai Program, a fociról nem beszélve, a Bozsik Program vagy szinte minden alapsportágban van valami nemzeti program, ahol kiváló szakemberek TF tanárai, edzők, mesteredzők összeállítják azt a tudásmennyiséget amit el kell sajátítani a gyerekeknek és ehhez meg is van a háttér, meg az egyéb más, ugye az úszásról az Egerszegi és a Darnyi Tamás a zászlóvivő és ők viszik és ez zajlik az egész országban egy óriási nagy, fantasztikus program előírással, módszertani útmutatókkal stb. Nem értem, hogy ezt a tornában miért nem lehet megcsinálni, mert legalább ugyanolyan alapsportág a torna is mint az atlétika vagy az úszás, tehát én ezt hibának tartom, hogy ez nincs, hogy ez nem létezik, így ilyen elszigetelt jelenség a torna. Véletlenül sincs az, hogy nagy bázisai vannak, hogy minden megyében legyen egy bázisa, nincs ilyen, nagyon elszigetelt és tényleg a vidéki egyesületek közül talán a két kezemen meg tudom számolni,

hogy kik azok, akik működnek és csinálják valamilyen szinten és én azt gondolom, hogy a mai állás szerint ez nem fog javulni, ez egyre rosszabb lesz.

Milyen tanácsot adnál azoknak a pályájuk elején álló testnevelőknek, edzőknek, akik a tornával szeretnének foglalkozni?

Hát nagyon nehéz, mert nincsen, egyrészt azt gondolom, hogy igazán tornászból lehet jó tornaedző, tehát hiába tanulja meg valaki az elméletet, nekem ezt hiába is mondja bárki is, hogy elméletben is lehet, nekem meggyőződésem, hogy nem, mert én ugyan 114 éves vagyok, de amikor már nem bírom elméletben elmondani, akkor felmegyek a szerre és megmutatom, mert meg tudom még mutatni szerencsére és ez nem nagyképűség, de aki ezt nem csinálta, az nem érzi a torna ízét, nem érzi, ahogy mi mondtuk patetikusan, a magnézium szagát vagy a verejték szagát, vagy az nem fogja megtanulni. Tehát én azt gondolom, hogy ahhoz, hogy megfelelő testnevelők és tornaedzők legyenek, ahhoz tornászok kellenek, mert tornászból lesz a tornaedző vagy a testnevelő, mert ez összefüggésben van, máshogy nem fog menni. Meggyőződésem és ez nagyon-nagyon ritka és nem is nagyon tudok példát, nagyon keveset, hogy aki testnevelő és nem tornász volt és tornával foglalkozik, ez szinte lehetetlen. Nagyon-nagyon ritka, de van ilyen és szerencsére ezek veszik is a fáradtságot, most egy komáromi kolléga szokott engem hívogatni, egy tiszaujvárosi szokott engem hívogatni, hogy István ezt hogy kellene csinálni. Ez egy jó, hogy ők felvállalják ezt a dolgot, ez mindenképpen örömteli, de ez megint csak olyan nagyon elszigetelt jelenség és nagyon-nagyon ritka. Tehát azt gondolom, hogyha nőne a torna bázisa, több tornász lenne, akkor a nagy számok törvénye alapján belőlük több lenne a testnevelő és akkor mivel megfertőződtek a tornával, ahhoz értenek, több lenne a tornaedző is, de ezt most a 24. órában vagy már lehet azon is túl vagyunk, mert ugye aki most tornász, abból 10-15-20 év múlva lesz testnevelő tanár. Tehát nem tudom a számokat biztosan, de azért meg kellene vizsgálni országos szinten, hogy hány igazolt versenyzőnk van. Meggyőződésem és nézd meg az Olimpián is, hogy régen óriási csapataink voltak, csapattal kint voltunk az Olimpián, most meg örülünk, hogyha egy-egy versenyző ki tud jutni az olimpiai kvalifikációba és tegyük azt hozzá, hogy most már szerenként is lehet kvalifikálni, az én

időmben, a Magyar Zoliék idejében hatszeres tornásznak kellett lenni. Nem lebecsülve a mostaniak teljesítményét, félreértés ne essék, de ott hat szeren kellett jónak lenni és nem egyen. Úgyhogy félő ez a történet, hogy ez így nem lesz jó.

5.5. Csillag István

Hogyan kerültél kapcsolatba a tornával? Mi volt az első emléked ezzel kapcsolatban?

Óvodás koromban középső csoportos voltam, amikor a Paczolay Gyula (későbbi edzőm) járta az óvodákat, és akkor ott ő elkezdett ovis tornákat tartani, ha jól emlékszem középsőben heti egy, nagy csoportban meg heti két alkalommal, végül is ő keresett meg és utána amikor az általános iskolát kezdtem megkereste a szülemet, hogy ebbe az iskolába jöjjek, mert a Felsővárosiba mentem volna, mert ott laktunk ahhoz közel.

Milyen eredményeket értél el a tornában?

Az első komolyabb eredményem az hatodikos koromban volt, akkor a serdülő másodosztályú országos bajnokságban lettem összetett Magyar Bajnok, meg ezen kívül még a hat szerből négy szert megnyertem, másik két szeren már nem tudom, hogy lettem-e helyezett, de végülis mindegy. Utána bekerültem az ifi válogatottba a későbbiekben, aztán juniorként meg felnőttként is versenyeztem ifi korúként, vagy ifi korban voltam még, de már a felnőttekkel. Junior Magyar Bajnokságot is nyertem, meg a torna mellett űztem egy másik sportágat is, ami nagyon hasonló a tornához, csak egy szerre épül, az pedig az ugró akrobatika volt. Az akrobatika szakágnak az ugró akrobatika részét és ott több Magyar Bajnokságot nyertem és az egyik Magyar Bajnokság alapján az első helyezettet kivitték '85-ben egy Európa Bajnokságra, ami Augsburgban volt és ott a legjobb helyezésem az ötödik volt, ez volt a legnagyobb.

Melyik az az eredményed, amire a legbüszkébb vagy, amit leginkább kiemelnél?

Hát eredmény szempontjából ez amit az előbb említettem, hogy eljutottam egy EB-re, már ez is nagy dolog volt és, hogy ott egy ötödik hely, akkor ez nekem mindennél többet jelentett, viszont tornászként, mert ugye ez akrobatika volt, tornászként az utolsó versenyeim egyikén az akkori vezetőedzője, vagy most már szövetségi kapitánynak hívják azt hiszem, a Bordán Dezső akkor azt nyilatkozta a Nemzeti Sportnak, hogy az ország legtartalmasabb talajgyakorlatával rendelkezem. Ez nem azt jelentette, hogy a legjobb, meg a legszebb, de a leganyagerősebb gyakorlat és erre nagyon büszke voltam akkor.

A ti korosztályotok egy nagyon sikeres korosztály volt a halasi tornasport életében. Mit gondolsz mi volt ennek a korosztálynak, és a ti sikereknek a titka?

Szerintem egyértelműen a munka, naponta kétszer edzettünk, ez minimum négy órahosszát jelentett minden nap és azért nagyon jó szakemberek is álltak mögöttünk, mert a háttérrel azt mindenképpen Paczolay Gyula megteremtette, viszont Lekrinszki Zoltán nagyon jó asszisztáló edző és jó magyarázó edző volt. Tehát az ő munkájuknak meg a mi rengeteg edzésünknek köszönhetően volt ez a dolog.

Milyen emlékeid vannak az edzésekről, milyen volt az edzések hangulata, a csapatnak az összetartása?

Ez változó volt mindig is, ez függött attól, hogy hányan voltunk edzésen, hogy milyen volt a hangulat, ez attól is függött, hogy az iskolában mennyi elvárás van felénk. Nyilván nem csak általános iskolás korban, hanem később középiskolás korban is, akkor ugye ahogy idősödtünk úgy kezdett már egy kicsit mindenki felnőtté válni és a saját életét próbálgatni élni, olyankor sok emberkét elveszítettünk és a végére már ugye csak ketten maradtunk a Hegyes Csabával, de maga az a légkör, amiben voltunk, olyanok voltunk egymásnak talán mondhatni, hogy mintha testvérek lennénk. A mindennapjaink nagy részét együtt töltöttük, sok volt a

bohóckodás is köztünk és többen azért élveztük is ezt a sportágat. Volt, aki azért nem, mert vannak neki nehéz részei is, mint ahogy te is tudod.

Sportolói pályafutásod után edzőként is részese voltál a halasi tornaéletnek. Mi volt a tapasztalatod edzőként az akkori időszakról?

Igen, belekényszerültem egy edzői pályába, mert egy közúti motorbaleset véget vetett a pályafutásomnak 19 évesen, úgyhogy nem bírtam tovább csinálni és akkor elkezdtem edzősködni, majd egyedül maradtam edzőként egy évig, másfél évig talán, amikor a Paczolay Gyula Belgiumban dolgozott és akkor nagyon-nagy ambíciókkal álltam neki és jöttek is az eredmények egy bizonyos ideig. Itt gondolok például arra, hogy Gazdag Zoltán volt ifi válogatott, Magyar Bajnok lólengésben, akkor a Réz Pisti, a Zseni Zsiga, ők mind ifi válogatottak voltak és ők már az én kezem alól kerültek ki, nem én kezdtem el velük a tornát, de ahogy elkezdtem dolgozni velük, utána kezdtek el nagyon szép eredmények jönni általuk.

Mi a véleményed, hogy az akkori edzősködéssel idejéhez képest miben változott a torna sportág?

Ezt nehéz megmondani, mert körülbelül olyan 20-25 év kimaradt a tornával való kapcsolatból, de körülbelül úgy látom most, hogy nem olyan rég visszatértem egy picit, hogy olyan sok mindenben nem változott. A követelményrendszer az teljesen megváltozott, de maga a tornászok tudását és annak a menetét, hogy hogy épül fel egy tornakarrier mondjuk, abban nincs változás, hogy alapszinttől kezd és akkor szépen fejleszti, amíg bírja csinálja, aki bírja az folytatja a sportágat és amíg olyan szintre nem jut, először is az országos szinten, hogy elismertté válik, tehát a torna szakemberek fenn Budapesten is a szövetségben is felfigyelnek rá, a pontozó bírók elismerik és külföldi versenyekre, nemzetközi versenyekre küldöztetik, majd Európa Bajnokságra vagy Világkupákra fejlesztik ki magukat, akkor már élvezetessé válhat a dolog és a menete ugyanez neki mindenkinél, aki fizikailag és egészségügyileg bírja a terhelést.

Ezek a változások véleményed szerint milyen alkalmazkodást várnak el a jelenlegi utánpótlásban dolgozó edzőktől és a sportolóktól, az akkorihoz képest? Vagy úgy gondolod, hogy hasonlóan kemény munkával lehet hasonló eredményeket elérni?

Szerintem nehezebb dolga van a mostani generációnak, a mi korunkban még kötelező volt, nem volt választásunk. Azt kellett csinálnunk, amit mondtak, a jelenlegi korosztály felé annyira sok külső tényező hat, divatsportágak megkeresik őket, amikben kevesebb munkával, boldogabban komolyabb eredményt el lehet érni, de én úgy gondolom, hogy ugyanolyan nehézségek árán tud eljutni, fizikai és szellemi, valamint lelki nehézségek árán az, aki eredményt szeretne elérni. De mondom azért nehezebb nagyobb létszámot bevonni ebbe a sportágba, mert rengeteg divatsportág lett, egyre több sportág és ezek már ugye az Olimpiába is beépülnek, kevesebbé vált a vonzóereje ennek a sportágnak és nehezebb szerintem az ő életük most, mint a miénk volt.

Jelenleg újra része az életednek a torna. A Szilády Torna Egylet vezetőedzője és elnöke vagy. Mesélj kérlek erről! Mi az, amit beépítesz a korábbi tapasztalatokból a jelenlegi munkád során?

Ez egy érdekes történet, a korábbi igazgatóm a Sziládyban, ő kért meg róla, hogy indítsam el a tornát újra a Sziládyn belül és nem volt nagyon más választás, mint hogy megalapítani ezt az egyesületet és mivel ugye a Szilády dolgozója voltam, így a Szilády nevet adtuk neki és az apropója az egésznek az volt, hogy néhány volt tanítványom, mint például a Modok Gabi, a Mamlecz Zsolti, a Varga Zsolt elkezdtek önmaguktól edzésre járni és kitalálták, hogy 30-40-50 éves korukra felnőtt másodosztályú bajnokságban csapatban és egyéniben is el szeretnének indulni és akkor Tóth Péter volt kollégámmal beszéltek edzősködés szempontjából, csak ő annyira leterhelt volt, hogy már nem tudta időben ezt megvalósítani és akkor a Modok Gabi megkeresett engem, mikor nem boldogultak egy elem végrehajtásával a gyűrűn, hogy menjek már be segíteni. Bementem és akkor tulajdonképpen ők voltak azok, akik nem hagyták, hogy kiszálljak, mert igazából én már nem annyira

szerettem volna ezt, de aztán úgy jó volt visszaemlékezni általuk a régi időkre és végülis itt ragadtam és a későbbiekben – mert csak a felnőttekkel voltam jó néhány évig – az ő gyerekeik kezdtek beérni úgy, hogy olyan korúvá váltak, hogy elkezdtek tudni tornázni és akkor őket is, aztán utána már nem volt szívem őket ott hagyni és akkor még ezek mellé jöttek olyanok, akik már korábban vagy a Fazekas Iskolába jártak és tornáztak és akkor hallották, hogy most van valami és akkor megpróbálták, aztán azok közül is jöttek-mentek többen már, vannak is és hát most már egy-két új is van, akit már csak én neveltem fel és óvodás kora óta vagy első osztályos kora óta, mint például a Modok Gabinak a fia vagy a Szlovencsák Bátor, aki a Modok Gabival együtt járt oviba és akkor egymás barátai voltak és ők így becsöppentek ide hozzám edzésre, velük edzegetek.

Mi az, amit most másképp csinálsz a korábbi edzősködésedhez képest? Mik ezek a módszerek vagy mi az, amit átgondoltál ilyen téren?

Kevésbé vagyok szigorú, mint annak idején 21-22 évesen, amikor elkezdtem az edzősködést úgy gondolom. De azt azért látni kell vagy tudni kell, hogy a torna az nagyon balesetveszélyes sportág és nagyon munkaigényes sportág, tehát ha nem tartjuk a szigort a gyerekekkel, akkor ott lebeg állandóan a balesetveszély, ha elbuktáskodják az edzést, nem odafigyelnek, beszaladnak a másik gyerek alá, akkor mind a ketten megsérülhetnek, tehát azért egy, hogy is mondjam, egy közepes szigort azért kell tartani a gyerekek épségének az érdekében. Amit máshogy csinálok, talán picit türelmesebb vagyok már a koromnál fogva is velük, mert ifiként nagyon lendületesen, nagyon határozottan, keményen kezeltem a gyerekeket. Most is van olyan szituáció amikor igen, de többnyire azért most már nagyobb türelemmel vagyok irántuk, mint korábban voltam.

Hogyan ítéled meg a kiskunhalasi torna helyzetét mind a múltban, mind a jelenben?

Nehéz megítélni. Tulajdonképpen mondhatni azt, hogy Mészáros Imre bácsi-tól indítva, aki felnevelt nekünk egy Paprika Jenőt, aki később olimpikonná vált,

igaz, hogy azt már dunaújvárosi színekben, akkor mint ahogy korábban is mondtam nem nagyon volt más lehetőség. Tornázhattál Kiskunhalason, atletizálhattál – főleg a lányok – és nagyon ritka volt az, akit a labdarúgás sportág felé elengedtek. Akkor egyszerűen nem lehetett mást csinálni, akkor még úszás nem is volt. Aztán később ugye jöttek az eredmények, divattá vált egy picit akkor, jó benne volt persze a kényszer is ahogy mondtam, majd azok a fiatalember, akik kinőttek a sportból már koruknál fogva vagy sérülés vagy bármi által abbahagyták a tornát, de szerették annyira, hogy tovább folytatták edzőként vagy segédedzőként munka mellett, azokat mind bevonzotta a sportág és amikor bevonzotta a sportág, akkor ők is tudtak még nagyon szép eredményeket elérő tornász fiúkat nevelni, mint ahogy a Losonczi Tibiék a Tóth Petinek meg Kovács Tamásék, ezt ti biztosan jobban tudjátok, mert ez a korszak mondom nekem úgy elég jól kimaradt. Hát a mostani helyzete, én úgy gondolom, hogy majdnem, hogy nullához közelít. Nagyon rossz helyzetet ítélek én meg. Nem nagyon van, egy, hogy gyerek se nagyon van, ugye kis létszámú város vagyunk, kevés az érdeklődés a sport iránt, talán már ugye nem is annyira népszerű, a munkaigényessége, balesetveszélyessége, ez mind olyanok, ami nem segíti ezt a sportágat. Valamint ugye tulajdonképpen mondhatjuk azt, hogy két öreg van már aki a tornával foglalkozik a Tóth Pisti, aki két évvel idősebb nálam meg tulajdonképpen én egy néhány éve, úgyhogy ezek mind nehézségek. Valamint elveszítettünk két szakembert, két nagyon jó szakembert a Tóth Pétert, meg a Mészáros Csabit. Mind a kettő tornász palánták voltak, a Petiről beszéltem, a Csabiról még kevésbé. Ő egy borzasztó nagy tehetség volt. Annak idején volt egy olyan nevezetű versenysorozat, amit IBV-nek Ifjúsági Barátság Versenynek hívtak. Nagyon nehéz volt bekerülni, ez valamikor a szocialista országok között ilyen Világ bajnokság szerű volt, de csak szocialista országok indulhattak és itt Kovács Attila is, például Mészáros Csaba is Mongóliában versenyeztek ezeken a versenyeken, vagyis hát ezen az IBV-n, de oda bejutni csak válogatott versenyző juthatott be és hét fő utazott, mert hat fős volt a csapat és egy fő utazó tartalékos volt, ha sérülés vagy betegség van, hogy tudjon versenyezni. Úgyhogy úgy gondolom, hogy itt csak főállású szakember, aki el tudja látni az utánpótlás megkeresését, az utánpótlással való foglalkozást, azoknak a felnevelését bizonyos korig és meg tudja szeretetni, – ami

talán a legfontosabb – a torna sportágat a gyerekekkel, hogy minél tovább tudják űzni. Ez kellene ahhoz, hogy egy picit mozduljon valamerre ez a sportág.

Milyen tanácsot adnál azoknak a tornászoknak, azoknak a gyerekeknek, akik bekerülnek a torna körforgásába és versenyszerűen szeretnék űzni? Mi az, ami talán az egyik legfontosabb egy ilyen sportág elkezdésénél?

Úgy gondolom, hogy a legfontosabb dolog a kitartás náluk. Semmi más olyan dolog nincs, ami közelebb viheti ehhez a sportághoz a gyerekeket, a torna sportág szeretetén kívül. Hogyha eredményt akarnak elérni akkor a kitartást tudom mondani, mint legfőbb tényezőt.

5.6. Kovács Attila

Hogyan kerültél kapcsolatba a tornával?

Óvodás koromban, ha jól emlékszem nagycsoportosok voltunk, amikor a Paczolay Gyula bejött a Felsővárosi Óvodába és ott kiválasztott 20 gyereket. 20 gyerek az elkezdett egy évig nagyon keményen ilyen gimnasztikai gyakorlatokat, játékos gyakorlatokat, torna alapjait megismerni és mondta, hogy akik a legszebb spárgát csinálják, azok járhatnak majd a Fazekasba. A Fazekas Iskolát mi nyitottuk meg, mi voltunk az első elsősök. Mindenkit nagy büszkeséggel töltött el, hogy egy új iskolába elsősnek lenni. Küzdött mindenki nagyon-nagyon. Mi onnan a Felsővárosi Óvodából, ha jól emlékszem 4-en kerültünk be, de több óvodában volt ez a kiválasztási rendszer. Az első osztályba, amikor jöttünk, akkor 25-en vagy 26-an, így voltunk valahogy, tehát nem volt nagy létszám, de ez mind kiválasztott tornász volt, tornásznak is készültünk.

Milyen eredményeket értél el tornászként?

Mi végig jártuk a számléletrát szépen nyugodtan, kezdtük először is a Kisdobos Olimpiával, mindenki úgy gondolta, hogy ez egy ilyen próbaév, de nem próbaév volt, mert 1-2. osztályban is egész ügyesek lettünk. A kecskeméti lányokkal

mentünk mindig a Kisdobos Olimpiának a Döntőjére, ez különböző helyeken volt. Ott volt az összes számnak a döntője, nem úgy, mint most, hogy különböző helyeken van, hanem ott egy helyen volt. Mi mikor negyedikesek voltunk, akkor óriási favoritok voltunk a Kisdobos Olimpián, tehát első helyen végeztünk a csapatversenyben. Akkor három fős csapatverseny volt, három fővel kellett indulni rajta, egyéniben is ott voltunk az első hatban, ügyesek voltunk, elismert tornászok voltunk a Kisdobos Olimpián.

Melyik eredményeidre vagy a legbüszkébb?

A Kisdobos Olimpia után következett az Úttörő Olimpia, a felső tagozatban egészen nyolcadik osztályig úttörők voltunk és addig az Úttörő Olimpiára kötelező volt járni. Amikor elsők lettünk, arra mindre büszke voltam, a Kisdobos Olimpiától kezdve az Országos Döntőn, az Úttörő Olimpia Országos Döntőn, utána a Középsiskolás Országos Döntőkön szintén, amikor ott voltunk a topon arra mind büszkék voltunk. Utána amikor beavagottak az Ifi Válogatottba, ott nem ketten voltunk, hanem voltunk vagy harmincan és abból a harmincból amikor a csapatba került az ember, akkor azt mondta, hogy „Úristen, lehet, hogy utána a felnőtt válogatottba is előbb-utóbb csapatba fogok kerülni!” Tehát ott azért az motoszkált mindenkinek a kis agyában, hogy tényleg lehet valami keresnivalónk ott. Amikor különböző ilyen KGST országok, tehát a szocialista országok keretein belül volt ilyen oda-visszavágós versenyek, tehát Bulgáriában voltunk, utána a bolgárok jöttek hozzánk, Csehszlovákiában voltunk, utána a csehszlovákok jöttek vissza hozzánk, Lengyelországban voltunk... Ilyen oda-visszavágós nemzetközi versenyek voltak ifiknek, felnőtteknek és utaztunk ki oda. Amikor bekerültél a csapatba akkor kezdted biztosra menni, hogy már biztosan ott vagy most már a csapatnál, az ifi csapatnál és a legnagyobb versenyünk végül is az ifjúsági verseny, az IBV volt, ami azt jelentette, hogy a KGST országok, meg a szocialista országokhoz hű országok versenyzői eljöttek egy bizonyos országba és akkor ott megmérkőztek egymással. Ez kimondottan csak tornára vonatkozott így, a többi sportágban nem tudom, hogy volt-e ilyen IBV jellegű dolog. Mi Koreában voltunk kint, Észak-Koreában, ott egy hónapot vendégeskedtünk ott az észak-koreaiaknál, akik kitettek magukért, tehát majdnem

olyan színvonalú versenyt csináltak, amire nyugaton is azt mondták volna, hogy megállja a helyét, ugyanolyan ellátást kaptunk. De azt mondom, amikor Olaszországban bemutató versenyeket tartottunk például az edzőtáborokban, az is jó volt. Itt volt nagyon sok jó élményünk ebben a tornában. Ebben lehetett abban a rendszerben kitűnni.

Kik voltak a csapattársaid, kik voltak azok a versenyzők, akikkel együtt edzettetek és együtt versenyeztetek?

Konkrétan azt mondom, hogy a Mészáros Csaba volt az egyik, akivel innen Halásról felkerültünk oda, meg a Báthory Gabi volt néha-néha, akit még sikerült felvinni, de a kettő legeredményesebb az tényleg a Mészáros Csaba meg én voltam. Akikkel tornáztunk még, a KSI-ből volt még két jó tornász a Puskás Árpi meg a Maczkó János, akkor a Honvédból a Kovács Laci meg a Boda Laci, ez a hatos alkotta általában a csapatnak a gerincét és akkor, ha netán sérült volt valaki, akkor ugye más került be a helyére, illetve nekünk az ifjúsági edzések azok mindig együtt voltak a felnőtt válogatott edzésével, tehát én együtt edzettem, együtt tornáztam a Magyar Zoltánnal, a Donáth Ferivel, Guczoghyval, Borkaival. A Borkai olyan idős, mint én, ő kicsit később érő típus volt, de ő viszont eljött Győrből és a Budapesti Honvédhoz ment és akkor onnan lett sztenderd tagja mind az Ifi válogatottnak, mind pedig a felnőtt válogatottnak. Gyakorlatilag a mostani vezetőket, akik vezetik a Magyar Torna Szövetséget, azokat mind-mind ismerem. Mind együtt tornáztunk és nem is voltunk ügyetlenek.

Kik voltak itt a halasi csapatnál a felkészítők, pedagógusok, akik ezeknek a sikereknek a megalapozásában részt vettek?

Sajnos nem tudom kihagyni a Paczolay Gyulát, mert hogyha ő nem lett volna, akkor lehet, hogy Halason nincs torna, de volt neki egy alapvetően rossz tulajdonsága, hogy szerintem irigy volt másokra és emiatt ő neki mindig kellett a siker. Aki igazából nagy lökés, és segítséget tudott adni, az a Lekrinszki Zoltán volt, aki segítségadásban nagyon jó volt. Abban az időben nem volt még szivacs gödör, abban

az időben, ha valaki leesett a nyújtóról, gyűrűről az puffant vagy az edző sikerült, hogy elkapja egy picit és tompítson rajta vagy pedig odaverte magát rendesen, tehát az edzőknek nagy felelőssége volt, most a szivacs gödörrel azért nem azt mondom, hogy könnyebb az edzők élete, de talán egy kicsit igen. Volt nekünk itt egy Deák Lajos nevezetű úriemberünk, aki egész nyáron a hóbertjának élt és a lovon gyakorlatilag ő tanította meg nekünk az összes olyan elemet, amit utána a versenyen megtudtunk csinálni. Ő egy idő után elkerült innen Halasról. Voltak még többen, a Komlós Laci például, aki úgy érezte, hogy hogy kell ezt a tornát csinálni, mert fontos szempont az, hogy valaki edzést tart meg edző, de nem tudja úgy motiválni, biztatni a gyereket, hogy az a kicsiből eljusson a nagy felé, a Komlós Laci az ilyen volt. A Mamleczi Laci – Isten nyugosztalja, meghalt már – ő is szerette ezt a tornát, csinálta is régebben. Azt mondom, hogy ők azok, akik elindították a halasi tornának azt a részét, hogy ne csak a Serdülő I. osztályban legyen nekünk nevünk, hanem legyen a Serdülő II. osztályban is, mert nem mindenki lett azért élvonalbeli sportoló, viszont a Serdülő II. osztályban is nyertünk. Ahogy a Lekrinszki Zoli is említette gondolom '79-ben 100 olimpiai pontot, '80-ban meg 96 olimpiai pontot szerzett a halasi csapat. Ott voltunk a topon, tehát mint egyesületek, a torna egyesületek rangsorában mi ott voltunk az első helyek egyikén, én azt mondom, hogy ilyen egyesület úgy, hogy nincs felnőtt tornászunk, nem volt rossz. Aki felnőtt tornászként itt nálunk a Paprika Jenő volt, aki csinálta, de ő is inkább később Dunaújvárosban. Itt nem volt felnőtt torna és egyedül nagyon nehéz felkészülni ezekre a felnőtt tornaversenyekre és a Jenő volt, aki Halasról származott.

Mi következett a sportolói pályafutásod után?

Nem lett egyből vége a sportolói pályafutásomnak, mikor gyakorlatilag a TF-re jelentkeztem, mert azt mondták a TF-en, hogy szeretnének egy Felnőtt I. osztályú csapatot indítani. Akkor mi már a Lekrinszki Zolival csináltuk a Felnőtt I-es gyakorlatokat, tehát nem volt idegen számomra ez a dolog. A TF-en hatan voltunk, a Maczkó János, a Puskás Árpai, akkor a Nyikos Józsi, a Guiczoghy, még valaki, akire nem emlékszem, meg én, így voltunk a csapatban és gyakorlatilag mi a felnőtt csapatversenyeken indultunk egészen 1-2-3. évfolyamon, 4. évben amikor már

tanárurak lettünk, akkor már azt mondtuk, hogy nekünk ez már így kicsit sok, akkor ott kezdődött a pályafutásunk vége, akkor már tényleg azt mondtuk, hogy inkább a vizsgákra készülünk, mint a tornára, akkor nem is indultunk már el, csak ilyen Felnőtt II. osztályú versenyen, hogy mégis legyen neve a gyerekeknek, hogy azt is megnyerjük megint, aztán ezzel lett vége, a Felnőtt II-vel a tornász karrieremnek és akkor utána a TF-et amikor elvégeztem, visszajöttem tanítani, hogy hátha valami jót tudok tenni. Idejöttem vissza, csak innen elküldtek, itt mondták, hogy ide nem való vagyok, úgyhogy nem tudtam tornát csinálni itt.

Mennyire követed itt a tornát jelenleg és mennyire vagy része a kiskunhalasi tornának?

Megmondom neked őszintén, hogy nem tudom nagyon követni, mivel nem a torna sportban vagyok benne, hanem fogalmazunk úgy, a tornán kívüli összes többi sportot csináltuk az ÁMK-ban, ezáltal nem nagyon tudtam követni. Azt, hogy milyen eredményeket értek el, azt mindig tudtam. A Tóth Pista mindig mondta, hogy most első lettünk, másodikak lettünk stb., de úgy nem tudtam követni, mert nem itt voltam tanár. Tehát ez fontos szempont, hogyha itt lettem volna tanár, akkor azt mondom, hogy igen tudom, mert én viszem a gyereket oda, én viszem ide, én készítem fel, egészen más dolog, így nem nagyon. Egyszer felmerült a dolog, amikor a Tóth Péter mondta, hogy csinálni kellene egy bírói papírt és akkor én lennék Kiskunhalas hivatalos bíróját, csak mindig akkor indították ezt a bírói képzéseket, amikor nem értem rá. Kínos volt ez, mert nem tudtam elmenni. Most az, hogy segítjük a Fazekas Iskolát, hogy amikor versenyt csinál, akkor eljövünk ide pontozni, de most már a Szövetség elhatározta, hogy csak olyan pontozóbírók lehetnek, akik bírói végzettséget szereztek. Aki látott már tornát, megítéli, szép volt, nem volt szép, mennyit kell levonni, ott van a papíron, hogy fél pontot le kell vonni, azt levonja most már azok nem nagyon bírászkodhatnak. Olyan versenyen, mint a Fazekas Kupa például, amelyik egy saját rendezésű kupátok, azt mondom, hogy ott nyugodtan bírászkodhatunk.

Milyen tanácsot adnál azoknak a pedagógusoknak, akik a pályájuk elején állnak és a tornával szeretnének foglalkozni?

Nagyon nehéz, megmondom azt is, hogy miért nehéz a tornasport, mert nagyon sokat kell küszködni azért a gyerekeknek meg az edzőnek is, hogy abból a mondjuk húsz fős közösségből egy tornászt ki tudjon csípni, aki szorgalmas, próbálja megcsinálni, amit az edzője mond, tanácsokat elfogadja és tudja mindig motiválni, van neki sikerélmény, mert itt a sikerélmény nagyon fontos. Minden sportágban nagyon fontos a sikerélmény természetesen, de abban, hogy most a tornában valaki továbbmenjen mondjuk a Serdülő I. osztályú szintnél és azt mondja, hogy ő szeretne válogatott lenni, de ahhoz ezt, meg ezt, meg kell csinálni, meg ezt meg kell tanulni, ezért nem egy edzés van, hanem kettő edzés van, délelőtt-délután van edzés, ezt fel kell vállalni. Sajnos a versenyek szombaton-vasárnap vannak, pénteken nem mehet el véletlenül se valamilyen diszkóba, mert ugye akkor másnap már nem tud teljesíteni. Vannak ilyen kritériumok, amik behatárolják. Aki tornával akar foglalkozni, itt láttuk a félegyházi srácot, ő csinálta Félegyházán a tornát, nem is csinálta rosszul, csak egyéb okok miatt feladta és abbahagyta. Egy labdarúgóedzőnek sokkal hamarabb van sikerélménye a gyerekekkel, sőt, ha már óvodában elkezdik a terelgetést, akkor még egyszerűbb a dolog. Tornában meg kell tanulni szépen, elegánsan csinálni kézállást, spárgát, alapvető dolgokat meg kell tanulni. Minden szoren vannak alapvető elemek, amiket úgy kell begyakorolni és úgy kell tudni, hogy az a legszebb legyen. Mi nagyon sokat gyakoroltuk a Lekrinszki Zolival azt, hogy a lengés előre-hátra, akkor az ollózás orrba-szájba, tehát egy csomó olyan dolog van, amit ha nem tanulsz meg akkor utána csak szenvedni fogsz, mint az iskolában egymásra épülnek a dolgok, itt pont ugyanígy van és azért mondom, hogy az, hogy kicsípj egy jó tornászt, akivel utána sikereket tudsz elérni, mert nem sok van az életben, egy maximum kettő, de akkor már sokat mondunk. Nagyon nehéz, de itt a gyereket kell meggyőzni legjobban, tehát fanatikusnak kell lennie egy picit annak is. Nem biztos, hogy a legügyesebb gyerek lesz a legjobb tornász, ezt tudja mindenki, például a Paprika Jenőnek, a Paprika Laci a bátyja az ügyesebb volt, csak ő azt mondta, hogy akkor jön edzésre csak a verseny előtt két nappal, ez egy ideig megy, csak utána hagyják a társak.

6. EREDMÉNYEK, KÖVETKEZTETÉSEK

Az első hipotézisemet három interjúalany válaszai is alátámasztják, miszerint a sportágak palettájának bővülése miatt kevesebb gyerek választja a tornát, hiszen hamarabb érhetnek el sikerélményeket más sportágakban és kevesebb befektetett munkával látványosabbak ezek az eredmények.

A második hipotézisem alátámasztást nyert, mert a torna nagy hátrányból indul a TAO által támogatott sportágakhoz képest, de a szakemberek egy a labdarúgásban a Bozsik Programhoz hasonló, egészen óvodáskortól felépített mozgásprogramban látják a sportág előre lépését mind szakmailag, mind anyagilag.

7. ÖSSZEFOGLALÓ

Dolgozatom készítése során tanulmányoztam a kiváló eredményeket és a kiskunhalasi torna fejlődését a kezdetektől egészen napjainkig. Úgy gondolom, hogy pályakezdő testnevelő tanárként és edzőként nagyon motiváló látni azt, hogy honnan hová lehet eljutni a sport szeretetével. Reményt ad, hogy bizonytalan és reménytelennek tűnő helyzetekben milyen kiváló eredmények tudnak születni. Véleményem szerint a múlt ismerete tud segíteni abban, hogy jelenlegi életünkben megértsük mi miért történik és ezek alapján le kell vonjuk a következtetéseinket, hogy a jövőt jobbra tudjuk tenni! Igyekszem munkámmal a jövőben hozzájárulni ahhoz, hogy a halasi torna az elődök nagyságából merítve tudjon fejlődni!

8. IRODALOMJEGYZÉK

Honfi, L. & Szatmári, Z. (2011). *A sporttorna elmélete és gyakorlata*. Dialóg Campus Kiadó.

Karácsony, I. (2010). *Szertorna* In Karácsony, I., Katus, T., Juhász, J., Paczolay, Gy., Petrik, Á. & Pfeifer, F. (2010). *A Magyar Torna Szövetség 125 éve*. Magyar Tornaszövetség

Karácsony, I. (2016). *Időutazás 130 év torna történetében*. Magyar Tornaszövetség

Paczolay, Gy. (2005). Torna. In Dr. Várnai, L., Szakál, A., Mongyi, A., Siha, J., Vass, K., Paczolay, Gy., Tóth, P., Kovács, I., Dósa, I., Mester, S., Kalicz, L., Tóth, F., Pintér, I., Dr. Mezei, J., Sörösne Bende, B., Stachó, I., Szécsényi, M., Kenyeres, L., Jáger, L., Kohouth, Z. & Sebestyén, I. (2005). *Hajrá Halas! Kiskunhalasi Sportalbum*. (pp. 33-114). Kiskunhalas Város Önkormányzata megbízásából a Kiskunhalas Történeti Kutatása Közalapítvány és a Halasi Múzeum Alapítvány Thorma János Múzeum.

Tóth, I., Tóth, F., Jáger, L., Kohouth, Z., Kovács, I., Sebestyén, I. & Vass, K. (2005). Interjúk. In Dr. Várnai, L., Szakál, A., Mongyi, A., Siha, J., Vass, K., Paczolay, Gy., Tóth, P., Kovács, I., Dósa, I., Mester, S., Kalicz, L., Tóth, F., Pintér, I., Dr. Mezei, J., Sörösne Bende, B., Stachó, I., Szécsényi, M., Kenyeres, L., Jáger, L., Kohouth, Z. & Sebestyén, I. (2005). *Hajrá Halas! Kiskunhalasi Sportalbum*. (pp. 459-542). Kiskunhalas Város Önkormányzata megbízásából a Kiskunhalas Történeti Kutatása Közalapítvány és a Halasi Múzeum Alapítvány Thorma János Múzeum.

Tóth, I. (1990). *Szakedolgozat. Kiskunhalasi torna története (1963 – 1989)*. Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged

- Kiskun-Halas Helyi Értesítője*. (1902. június 11). II. évfolyam, 24. szám.
https://library.hungaricana.hu/hu/view/KiskunhalasiLapok_1902_KiskunhalasHelyiErtesitoje/?pg=108&layout=s [2024. 04.03.]
- Halas és Vidéke*. (1902. június 18). III. évfolyam, 25. szám.
https://library.hungaricana.hu/hu/view/KiskunhalasiLapok_1902_HalasEsVideke/?pg=98&layout=s [2024. 04.03.]
- Kiskunhalas Helyi Értesítője*. (1933. május 17). XXXIII. évfolyam, 39. szám.
https://library.hungaricana.hu/hu/view/KiskunhalasiLapok_1933_KiskunhalasHelyiErtesitoje/?pg=234&layout=s [2024. 04. 07.]
- Tulit Péter testnevelő*. (n.d.). Kiskunfélegyháza.hu.
<https://kiskunfelegyhaza.hu/ertektar/legendas-testnevelok/tulit-peter/> [2024. 04. 10.]
- Csillag, I. (2023. 01. 20.). *Szilády Torna Egylet bemutatkozása*. Facebook
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0sXfwQdmNgAC1uxXjwcencKtwVZ11xsbaFeLaKnJ4CZZA6W8Qh2DNz98g4VC7oVpSl&id=100088041716400 [2024. 04. 14]
- Magyar Torna Szövetség II. osztályú tornaversenye Budapesten*. (2024. 03. 09.) Facebook.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=366279769650077&set=a.130353103242746> [2024. 04. 14.]
- Jáger, L. (2021. 08. 10.). *Isten veled, Peti!* HalasMedia.
<https://halasmedia.hu/rovatok/sport/isten-veled-peti> [2024. 04. 15.]
- Jáger, L. (2022. 04.25.). *Mögöttem a minden...* HalasMedia.
<https://halasmedia.hu/rovatok/kozelet/mogottem-a-minden> [2024. 04. 15.]
- Ferincz, J. (2021. 11. 30.) *Tornászválogatott Kiskunhalason. 1988. július*. Facebook
<https://www.facebook.com/groups/736058953091364/permalink/4790176547679564> [2024. 04. 17.]

9. ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: „Torna a gimnázium udvarán 1905 körül”	9
2. ábra: „Az eddigi legeredményesebb úttörő olimpiai csapat”	15
3. ábra: „Paprika Jenő az úttörő olimpia abszolút győztese”	16
4. ábra: „A Fazekas Gábor Iskola csapata”	17
5. ábra: „Fazekas iskola Kisdobos Olimpia 2. helyezett csapata”	19
6. ábra: „Kovács Attila, Borkai Zsolt, Báthory Gábor ... , 1978”	19
7. ábra: Mészáros Csaba	20
8. ábra: A magyar ifjúsági válogatott	20
9. ábra: „Az újdonsült Európa-bajnok Hegyes Csaba”	21
10. ábra: Az 1988-as tornászválogatott Kiskunhalason edzőtáborozott	22
11. ábra: Borkai Zsolt Kiskunhalason	22
12. ábra: „Kiskunhalasi általános iskola”	24
13. ábra: „Kiskunhalasi Fazekas Mihály általános iskola tornászcsapata”	24
14. ábra: „Egészségükre! Old Boys Team”	25